

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ԳԻՏՈՒԹՅԱՆ
ՆԱԽԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

ՀԱՍՏԱՏՈՒՄ ԵՄ.

ՀՀ կրթության և գիտության

նախարար՝ Ա.Աշոտյան

« ____ » _____ 2009թ.

ՀՀ պետ. գրանցման թ. _____

ԲԱՐՁՐԱԳՈՒՅՆ ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ԿՐԹՈՒԹՅԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ
ԿՐԹԱԿԱՆ ՉԱՓՈՐՈՇԻՉ

Մասնագիտությունը՝ 310715 - Գյուղատնտեսական և պարենային արտադրանքի
փաթեթավորման տեխնոլոգիա և դիզայն

Որակավորման անվանումը՝ Տեխնիկայի և տեխնոլոգիայի բակալավր

Ուժի մեջ է մտնում ընդունման հաջորդ օրվանից

1. ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅԱՆ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԲՆՈՒԹԱԳԻՐԸ

1.1. 310715 - Գյուղատնտեսական և պարենային արտադրանքի փաթեթավորման տեխնոլոգիա և դիզայն մասնագիտությունը հաստատված է Հայաստանի Հանրապետության կառավարության 2007 թ. օգոստոսի 30-ի թ. 1038-Ն որոշմամբ:

1.2. Շրջանավարտի որակավորումը՝ տեխնիկայի և տեխնոլոգիայի բակալավր:

310715 - Գյուղատնտեսական և պարենային արտադրանքի փաթեթավորման տեխնոլոգիա և դիզայն մասնագիտությամբ տեխնիկայի և տեխնոլոգիայի բակալավրի պատրաստման հիմնական կրթական ծրագրի յուրացման նորմատիվային ժամկետը 4 տարի 8 ամիս է:

1.3. Շրջանավարտի որակավորման բնութագիր

310715 Գյուղատնտեսական և պարենային արտադրանքի փաթեթավորման տեխնոլոգիա և դիզայն մասնագիտությամբ տեխնիկայի և տեխնոլոգիայի բակալավրը բուհն ավարտելուց անմիջապես հետո կարող է զբաղեցնել հետևյալ պաշտոնները՝ ճարտարագետ, դիզայներ, տեխնոլոգ, գովազդի գործակալ, արտադրության պետ, դիզայն ստուդիայի ղեկավար, լաբորատորիայի վարիչ, փորձագետ, նախագծող, գիտաշխատող, քաղ ծառայության գլխավոր առաջատար և կրտսեր ճարտարագետ կամ մասնագետ պաշտոններում:

1.3.1. Մասնագիտական գործունեության բնագավառը.

310715 Գյուղատնտեսական և պարենային արտադրանքի փաթեթավորման տեխնոլոգիա և դիզայն մասնագիտությունը առնչվում է գիտության (տեխնիկայի, տեխնոլոգիաների, կառավարման և այլն) այն բնագավառին, որն ուղղված է գյուղատնտեսական և պարենային մթերքների փաթեթավորման, գովազդման, պահպանման, ինչպես նաև վերջիններիս միջոցով արտադրանքի առաքման և սպառման գործընթացների կազմակերպման և կիրառման, արդի տեխնիկատնտեսական հրահանգների օգտագործմանը, որոնք ուղղված են հումքի և ստացված մթերքների նպատակաուղղված օգտագործման, նոր տեխնոլոգիական գործընթացների և սարքավորումների ստեղծմանը, կիրառմանը և գիտագործնական խնդիրների լուծմանը:

1.3.2. Մասնագիտական գործունեության օբյեկտները

Մասնագիտական գործունեության օբյեկտներ հանդիսանում են տեխնոլոգիական, արտադրական, դիզայն-նախագծային գործընթացները, սարքավորումները, նյութերը, փաթեթավորման հետ կապված տեխնոլոգիական, քիմիական, կենսաքիմիական, ֆիզիկական և մանրէակենսաբանական գործընթացները, այդ գործընթացների վերահսկման և կառավարման եղանակները, նորմատիվա-տեխնիկական փաստաթղթերը, ստանդարտացման և սերտիֆիկացման համակարգերը, հումքի և պատրաստի արտադրանքի փորձարկման և վերահսկման եղանակները և միջոցները:

1.3.3. Մասնագիտական գործունեության տեսակները.

310715 Գյուղատնտեսական և պարենային արտադրանքի փաթեթավորման տեխնոլոգիա և դիզայն մասնագիտությամբ տեխնիկայի և տեխնոլոգիայի բակալավրը սույն պետական կրթական չափորոշիչով սահմանված հիմնարար և մասնագիտական պատրաստությանը համապատասխան կարող է կատարել մասնագիտական գործունեության հետևյալ տեսակները՝

- արտադրատեխնոլոգիական,
- կազմակերպչակառավարչական,
- գիտահետազոտական,
- դիզայն-նախագծային և այլն:

1.3.4. Մասնագիտական գործունեության ընդհանրական խնդիրները.

310715 Գյուղատնտեսական և պարենային արտադրանքի փաթեթավորման տեխնոլոգիա և դիզայն մասնագիտությամբ տեխնիկայի և տեխնոլոգիայի բակալավրը կախված մասնագիտական գործունեության տեսակից, պետք է պատրաստ լինի լուծելու հետևյալ մասնագիտական խնդիրները.

ա/ արտադրա-տեխնոլոգիական գործունեություն`

- մասնակցություն նոր տեխնոլոգիական գործընթացների ստեղծմանը և ներդրմանը,
 - հունքային նյութերի որակի մուտքային վերահսկողության արդյունավետ իրականացում, կիսաֆաբրիկատների և տեխնոլոգիական գործընթացների պարամետրերի, պատրաստի արտադրանքի որակի արտադրական վերահսկողություն,
 - նյութերի և սարքավորումների արդյունավետ օգտագործում,
 - հունքի և պատրաստի արտադրանքի ստանդարտային և սերտիֆիկացիոն փորձարկումներ,
 - տեխնիկական վերահսկողության մեթոդների մշակում և արտադրանքի փորձարկում, խոտանի պատճառների վերլուծություն,
 - նոր փաթեթվածքների և տարաների կոնստրուկտավորում, ձևակազմավորման դիզայն-նախագծում,
 - փաթեթվածքների և տարաների դիզայն-ձևավորում, ապրանքանիշերի և պիտակների ստեղծում, արտադրանքի գովազդում:
- բ/ կազմակերպական-կառավարչական գործունեություն`
- կատարողների կոլեկտիվի աշխատանքի կազմակերպում, կառավարչական որոշումների ընդունում տարբեր կարծիքների առկայության դեպքում,
 - տարբեր պահանջների դեպքում (արժեք, որակ, անվտանգություն, կատարման ժամկետներ) համաձայնության հաստատում ինչպես երկարատև, այնպես էլ կարճատև պլանավորման դեպքում և օպտիմալ որոշման գնահատում,
 - արտադրանքի որակի ապահովման համար արտադրական և ոչ արտադրական ծախսերի գնահատում,
 - տեխնիկական հսկման և արտադրվող արտադրանքի ղեկավարման իրականացում,
 - աշխատակազմի տեխնիկական ուսուցման կազմակերպում:
- գ/ գիտահետազոտական գործունեություն`
- գործունեության օբյեկտների վիճակի և զարգացման վերլուծություն,
 - գործունեության օբյեկտների տեսական և փորձնական հետազոտությունների անցկացում,
 - գործունեության օբյեկտների մոդելավորում և կանխատեսում,
 - նոր տեխնոլոգիաների և նյութերի մշակում;
 - տեխնիկական և նորմատիվ փաստաթղթերի մշակում,
 - նոր տեխնիկական լուծումների ներդրման համար միջոցառումների մշակում:
- դ/ դիզայն-նախագծային գործունեություն`
- նախագծի նպատակների ձևավորում,
 - չափանիշների և սահմանփակումների համակարգի և նրանց բնութագրող ցուցանիշների ընտրություն,
 - նախագծային լուծումների մշակում և նրանց արդյունավետության գնահատում:

1.3.5. Որակավորման պահանջները.

Մասնագիտական խնդիրները լուծելու նպատակով տեխնիկայի և տեխնոլոգիայի բակալավրը պետք է գիտենա`

- արտադրության տեխնոլոգիական նախապատրաստման համար որոշումները, հրահանգները, հրամանները, մեթոդական և նորմատիվ նյութերը,

- արտադրանքի կոնստրուկցիան, փաթեթվածքի և փաթեթավորվող մթերքի կազմը,
- ձեռնարկության արտադրանքի արտադրության տեխնոլոգիան,
- ձեռնարկության տեխնոլոգիական զարգացման հեռանկարները,
- տեխնոլոգիական գործընթացների նախագծման համակարգերը և մեթոդները,
- հիմնական տեխնոլոգիական սարքավորումները և նրանց աշխատանքի սկզբունքները,
- արդի հայրենական և արտասահմանյան տեխնոլոգիաների տեխնիկական բնութագրերը և տնտեսական ցուցանիշները,
- հունքին, նյութերին և պատրաստի արտադրանքին ներկայացվող տեխնիկական պահանջները,
- հունքի, նյութերի, վառելիքի, էներգիայի նորմատիվ ծախսերը,
- խոտանի տեսակները և նրա նախազուշացման եղանակները,
- ավտոմատ նախագծման հիմնական համակարգերը,
- համակարգչային դիզայն նախագծման, գրաֆիկական փաթեթները,
- հաշվողական տեխնիկայի, հաղորդակցման և կապի ժամանակակից միջոցները,
- դիզայն-ձևավորման հիմնական սկզբունքները,
- ժամանակակից գովազդային միջոցները և տեխնոլոգիաները,
- պատենտային հետազոտությունների կարգն ու մեթոդները,
- հայտնագործության հիմունքները,
- տեխնոլոգիական գործընթացների, փաթեթվածքների նախագծման համար աշխատանքի կազմակերպման հիմնական պահանջները,
- տեխնիկական փաստաթղթերի մշակման և ձևավորման հիմնական նյութերը,
- տնտեսագիտագիտության հիմունքները,
- արտադրության կազմակերպումը,
- աշխատանքային օրենսդրության հիմունքները,
- աշխատանքի պաշտպանության կանոնները և նորմերը

1.3.6. Մասնագիտական հարմարման հնարավորությունները

Տեխնիկայի և տեխնոլոգիայի բակալավրը կարող է հարմարվել հարակից մասնագիտական գործունեության հետևյալ տեսակներին՝ արտադրատեխնոլոգիական, կազմակերպչակառավարչական, գիտահետազոտական, նախագծային և այլն սննդի արդյունաբերության տարբեր ճյուղերում:

1.4. Շրջանավարտի կրթությունը շարունակելու հնարավորությունը

310715 Գյուղատնտեսական և պարենային արտադրանքի փաթեթավորման տեխնոլոգիա և դիզայն մասնագիտությամբ բարձրագույն մասնագիտական կրթության հիմնական կրթական ծրագիրը յուրացրած ճարտարագետ բակալավրը պատրաստ է կրթությունը շարունակելու՝

- կրճատված ժամկետներում՝ ստանալու բակալավրի մասնագետի որակավորման աստիճան 2-րդ մասնագիտության գծով,
- մագիստրատուրայում՝ ստանալու մագիստրոսի որակավորում, որից հետո շարունակել կրթությունը ասպիրանտուրայում (միայն դիպլոմավորված մասնագետի կամ մագիստրոսի հիմնական կրթական ծրագիրը յուրացնելուց հետո)՝ ստանալու գիտությունների թեկնածուի գիտական աստիճան:

2. ԴԻՄՈՐԴԻ ՊԱՏՐԱՍՏԱԿԱՍՈՒԹՅԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿԻՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՎՈՂ ՊԱՅԱՆՋՆԵՐԸ

2.1. Դիմորդի նախորդող կրթական մակարդակը՝ միջնակարգ (լրիվ) ընդհանուր կրթության կամ միջին մասնագիտական կրթություն:

2.2. Դիմորդը պետք է ունենա՝ պետական նմուշի վկայական միջնակարգ (լրիվ) ընդհանուր կրթության, կամ միջին մասնագիտական կրթության, կամ նախնական մասնագիտական կրթության մասին, որում կա գրառում դիմորդի միջնակարգ (լրիվ) ընդհանուր կրթություն ստանալու մասին, կամ բարձրագույն մասնագիտական կրթության մասին:

2.3. Դիմորդը պետք է ունենա երկրաչափական պատկերացումը, ինչպես նաև օբյեկտների գծագրեր կատարելու ունակություն և գիտելիքներ, տարածական, տարբեր առարկաների ծավալային դասավորության զգացողություն և ստեղծագործական մտքի զարգացվածության որոշակի աստիճան:

3. 310715 ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԵՎ ՊԱՐԵՆԱՅԻՆ ԱՐՏԱԴՐԱՆՔԻ ՓԱԹԵԹԱՎՈՐՄԱՆ ՏԵԽՆՈԼՈԳԻԱ ԵՎ ԴԻՋԱՅՆ ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅԱՄԲ ՏԵԽՆԻԿԱՅԻ ԵՎ ՏԵԽՆՈԼՈԳԻԱՅԻ ԲԱԿԱԼԱՎՐԻ ՊԱՏՐԱՍՏՄԱՆ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳՐԻՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՎՈՂ ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՊԱՅԱՆՁՆԵՐԸ

3.1. Տեխնիկայի և տեխնոլոգիայի բակալավրի պատրաստման հիմնական կրթական ծրագիրը մշակվում է սույն պետական կրթական չափորոշիչով և ներառում է՝ մասնագիտության ուսումնական պլանը, ուսումնական դասընթացների և պրակտիկաների ծրագրերը:

3.2. Տեխնիկայի և տեխնոլոգիայի բակալավրի պատրաստման հիմնական կրթական ծրագրի բովանդակության պարտադիր նվազագույնի իրականացման պայմաններին և ուսումնառության ժամկետներին ներկայացվող պահանջները կանոնակարգվում են սույն պետական կրթական չափորոշիչներով:

3.3. Տեխնիկայի և տեխնոլոգիայի բակալավրի պատրաստման հիմնական կրթական ծրագիրը ձևավորվում է հանրապետական, բուհական, ուսանողի կողմից ընտրովի և ֆակուլտատիվ բաղադրիչների դասընթացներից:

3.4. Տեխնիկայի և տեխնոլոգիայի բակալավրի պատրաստման հիմնական կրթական ծրագիրը պետք է նախատեսի հետևյալ կրթաբլոկներում ընդգրկված դասընթացների ուսումնասիրումը՝

- ընդհանուր հումանիտար և սոցիալ-տնտեսագիտական,
- ընդհանուր մաթեմատիկական և բնագիտական,
- ընդհանուր մասնագիտական,
- մասնագիտացման,
- ֆակուլտատիվ,
- ինչպես նաև եզրափակիչ պետական որակավորումը:

3.5. Տեխնիկայի և տեխնոլոգիաների բակալավրի պատրաստման հիմնական կրթական ծրագրի բուհական բաղադրիչի բովանդակությունը պետք է ապահովի շրջանավարտի պատրաստությունը սույն պետական կրթական չափորոշիչով սահմանված որակավորման բնութագրի համաձայն:

**4. 310715 ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԵՎ ՊԱՐԵՆԱՅԻՆ ԱՐՏԱԴՐԱՆՔԻ
ՓԱԹԵԹԱՎՈՐՄԱՆ ՏԵԽՆՈԼՈԳԻԱ ԵՎ ԴԻՋԱՅՆ ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅԱՄԲ
ՏԵԽՆԻԿԱՅԻ ԵՎ ՏԵԽՆՈԼՈԳԻԱՅԻ ԲԱԿԱԼԱՎՐԻ ՊԱՏՐԱՍՏՄԱՆ ՀԻՄԱՆԱԿԱՆ
ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳՐԻ ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅԱՆ ՊԱՐՏԱԴԻՐ ՆԿԱԶԱԳՈՒՅՆԻՆ
ՆԵՐԿԱՅԱՑՎՈՂ ՊԱՋԱՆՋՆԵՐԸ**

***ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՀՈՒՄԱՆԻՏԱՐ ԵՎ ՍՈՑԻԱԼ-ՏՆՏԵՍԱԳԻՏԱԿԱՆ
ԴԱՍԸՆԹԱՑՆԵՐԻ ԿՐԹԱՔԼՈԿ***

Հանրապետական բաղադրիչ

1. **Ֆիզիկական կուլտուրա (240 ժամ)**
Ֆիզիկական կուլտուրան ուսանողների ընդհանուր կուլտուրական և մասնագիտական պատրաստվածության գործընթացում: Նրա սոցիալ կենսաբանական հիմքերը: Ֆիզիկական կուլտուրան և սպորտը որպես հասարակական երևույթներ: Հայաստանի հանրապետության օրենսդրությունը ֆիզիկական կուլտուրայի մասին: Անհատի ֆիզիկական կուլտուրան: Ուսանողի առողջ կենսակերպի հիմքերը: Աշխատունակության օպտիմալացման նպատակով ֆիզիկական կուլտուրայի միջոցների օգտագործման առանձնահատկությունները: Ընդհանուր ֆիզիկական և հատուկ պատրաստությունը ֆիզիկական դաստիարակության համակարգում: ՍՊՈՐՏ. Սպորտի կամ ֆիզիկական վարժությունների համակարգի անհատական ընտրություն: Ուսանողների մասնագիտական-կիրառական ֆիզիկական պատրաստություն: Ինքնուրույն պարապմունքների մեթոդիկայի հիմունքները և սեփական օրգանիզմների վիճակի ինքնավերահսկումը:

2. **Հայ ժողովրդի պատմություն (4 կրեդիտ, 120 ժամ)**
Հայ ժողովրդի ծագումը և կազմավորումը: Հին հայկական պետության կազմավորման ու զարգացման փուլերը: Արարատյան թագավորության կազմավորումը և անկումը /9-6-րդ դդ.մ.թ.ա./: Երվանդունիների /հայկազյան/ համահայկական պետությունը: Արտաշեսյան արքայատոհմի հաստատումը և Արտաշես 1-ին քաղաքական գործիչը: Տիգրան Մեծ: Արտաշեսյան արքայատոհմի անկումը և Արշակունիների արքայատոհմի հաստատումը: Հին հայկական մշակույթը: Արշակունիների անկումը, Հայաստանի բաժանումները: Քրիստոնեության ընդունման ու հայոց գրերի գյուտը: Հայ ժողովրդի պայքարը հանուն անկախության վերականգման 5-9-րդ դարերում: Բագրատունիների թագավորության հիմնումն, ամրապնդումը, վերելքը և անկումը: Կիլիկիայի Հայկական պետությունը /11-14-րդ դդ./: Հայ ազատագրական շարժումները 16-18-րդ դդ.: Հայաստանի 1-ին և 2-րդ բաժանումները Պարսկաստանի և Թուրքիայի միջև: Հայաստանը 19-րդ դ.առաջին կեսին: Ռուս-պարսկական պատերազմները և Արևելյան Հայաստանի նվաճումը Ռուսաստանի կողմից: Ռուս-թուրքական պատերազմները և Հայաստանը: Հայ ժողովրդի սոցիալ-տնտեսական ու քաղաքական դրությունը 19-րդ դարի երկրորդ կեսին: 1877-1878թթ. ռուս-թուրքական պատերազմը և Հայկական հարցի միջազգայնացումը: Հայ քաղաքական կուսակցությունների ձևավորումը: Արևմտահայերի զանգվածային կոտորածները 1895-1896 թթ.: Հայ ժողովուրդը առաջին աշխարհամարտի տարիներին; հայոց ցեղասպանության թուրքական ծրագիրն ու իրագործման փուլերը: Մեծ եղեռնը: 1917թ. փետրվարյան, հոկտեմբերյան

հեղափոխությունները և Հայաստանը: Հայաստանի առաջին հանրապետությունը /1918-1920թթ./: Հանրապետության սոցիալ-տնտեսական, հասարակական-քաղաքական և մշակութային կյանքը: Սևրի պայմանագիրը: Թուրք-հայկական պատերազմը: Հանրապետության անկումը: Հայաստանի խորհրդային հանրապետությունը 1920-1940թթ.: Հանրապետության սոցիալ-տնտեսական, հասարակական, քաղաքական կյանքը: Հայ ժողովուրդը երկրորդ աշխարհարմարտի տարիներին: Հայ ժողովրդի մասնակցությունը պատերազմին: Պատերազմի ավարտը: Հայկական հարցը Պոտսդամի կոնֆերանսում: Հայաստանի խորհրդային հանրապետությունը 1945-1991թթ.: Երկրի տնտեսության վերականգնումը: Հայաստանը խրուշչովյան բարենորոգումների, բրեժնեվյան հասարակական-քաղաքական կյանքի լճացման և գորբոշովյան վերակառուցման քաղաքականության տարիներին: Հայաստանի Հանրապետությունը 1991-2003թթ.: ԽՍՀՄ փլուզումը: Հայաստանի երրորդ հանրապետության հռչակումը: Հողի սեփականաշնորհումն ու ձեռնարկությունների ապապետականացումը: Անցումը շուկայական հարաբերությունների: Արցախյան հիմնահարցը: Հայրենիք սփյուռք կապերը: Հայկական մշակույթը:

3. Հայոց լեզու և գրականություն (4 կրեդիտ, 120 ժամ)

Լեզվի հիմնական գործառնությունները. լեզուն որպես մարդկային մտածողության արտահայտման ու մտքերի ձևավորման միջոց, որպես հաղորդակցության միջոց, որպես մշակութային արժեքների ստեղծման, պահպանման ու կուտակման միջոց, որպես հասարակական-քաղաքական միտումների կրող: Աշխարհի լեզուները և լեզվաընտանիքները, հայոց լեզվի տեղը հնդեվրոպական լեզվաընտանիքում: Հայոց լեզվի զարգացման պատմական շրջանները /գրաբար, միջին հայերեն, ժամանակակից հայոց լեզու՝ արևելահայ և արևմտահայ գրական լեզուներ/: Հայոց գիրը և գրչությունը: Մեսրոպյան այբուբենի ստեղծման համազգային պատմական նշանակությունը: Ուղղագրության, կետադրության և ուղղախոսության ժամանակակից համակարգերը որպես գրավոր և բանավոր խոսքի կարևորագույն չափանիշներ: Խոսքի կուլտուրայի հիմքերն ու բաղկացուցիչները. ոճաբանություն և ճարտասանական արվեստի հիմունքները: Ժամանակակից հայերենում ոճի հիմնական տեսակների բնութագրումը. գործառական, իրադրական և անհատական ոճեր: Գործառական ոճեր: Առօրյա խոսակցական ոճի ընդհանուր բնութագիրը: Գրական լեզվի ներկա վիճակի և նրա հետագա զարգացման ընթացքի առումով առօրյա խոսակցական ոճի ազդեցության դրական և բացասական միտումները: Ժամանակակից հայոց գրական լեզվի անադարտության պահպանման հիմնական խնդիրները: Գիտական ոճի ընդհանուր բնութագիրը: Գիտական և կրթական-ուսումնական ոլորտների գործունեության լեզվական-խոսքային չափանիշները: Վարչագործարարական ոճի ընդհանուր բնութագիրը: Վարչատնտեսական, օրենսդիր, օրինաստեղծ և պետական կառավարման, ինչպես նաև քաղաքական, միջազգային, դիվանագիտական ոլորտներում կիրառվող լեզվական-խոսքային չափանիշների առանձնահատկությունները: Այդ ոլորտներին վերաբերող փաստաթղթերի կազմման և դրանց համակարգման հիմնական սկզբունքները: Գովազդային տեքստերի ձևավորման և դրանց մատուցման հիմնական եղանակները: Հրապարակախոսական ոճի ընդհանուր բնութագիրը: Հուզական-հոգեբանական ներգործության և փաստարկվածության ու տրամաբանականության մոտեցումների համադրումը որպես այդ ոճի գործառնության հիմնական սկզբունք:

Գեղարվեստական ոճի ընդհանուր բնութագիրը: Այդ ոճի հիմնական չափանիշների /գրական լեզվի մաքրությունն ու կատարելությունը, գեղագիտականությունը և այլն/ պարզաբանումը հայ և համաշխարհային գրական մեծագույն արժեքների օրինակով: Ճարտասանական արվեստի պատմության և հիմնական սկզբունքների համառոտ ակնարկ: Ճարտասանական արվեստի կազմախոսական-բնախոսական հիմքերը. ձայնի դրվածքը, շնչառության տեխնիկան, հնչյունի ձևավորման և արտաբերման տեխնիկան ու կուլտուրան: Խոսքի կազմակերպման հոգեբանական, հուզական և տրամաբանական մեխանիզմները

4. Ռուսաց լեզու և խոսքի մշակույթ (4 կրեդիտ, 120 ժամ)

Գյուղատնտեսության համար մասնագետներ պատրաստելու խնդիրները որոշարկուն են «Ռուսաց լեզու» դասընթացի հաղորդակցական և պրակտիկ բնույթը. անհատական խոսքի և երկխոսության, ընթերցելու և գրելու, ընկալման և խոսակցական ունակությունների ձևավորումը և զարգացումը: Գործառական-ինաստաբանական հիմքի վրա խմբավորված քերականական գիտելիքների ուսուցումը դիդակտիկ սկզբունքների և ուսումնական նյութի բաշխվածության հաշվառմամբ: Նվազագույնի հասցված բառային-քերականական նյութի մատուցումը որպես խոսքի կուլտուրայի կատարելագործման, խոսակցական սխալների կանխատեսման և դրանց վերացման լեզվական հիմք: Ուսուցանվող լեզվի երկրի մշակույթը և ավանդույթները: Խոսքի բարեկանոցության /կանոնավարության/ տարբեր միջոցների կիրառումը որոշակի իրավիճակներում: Խոսելու ունակությունը. անհատական խոսքի և երկխոսության կազմակերպումը օգտագործվող պարզ բառային-քերականական միջոցների կիրառմամբ: Հրապարակային խոսքի հիմունքները /բանավոր հաղորդում, զեկույց և այլն/: Խոսքի ընկալումը. անհատական խոսքի և երկխոսության ընթացումը կենցաղային և մասնագիտական հաղորդակցման ոլորտներում: Ընթերցանություն. տեքստերի տեսակները, ոչ բարդ տեքստեր և մասնագիտական ուղղվածության տեքստեր: Գրավոր խոսքի ունակություն. համառոտագրում, ռեֆերատ, հաղորդում, դրույթներ: Վարչագործարարական ոճ /դիմում, ստացական, արձանագրություն, տեղեկանք և այլն/: Ըստ գյուղատնտեսության ոլորտի առանձին մասնագիտացումների՝ մասնագիտական տերմինների հատուկ բառացանկեր և տեքստեր:

5. Օտար լեզու (8 կրեդիտ, 240 ժամ)

Հնչյունների արտասանության, ինտոնացիայի, շեշտադրական համակարգի և ուսուցանվող լեզվում խոսքի ռիթմի յուրահատկությունը, տառադարձության ընթերցանությունը: Ընդհանուր և տերմինաբանական բնույթի 2000 ուսուցողական բառային միավորով բառապաշարի նվազագույն: Ըստ կիրառման բնագավառի /կենցաղային, տերմինաբանական, ընդհանուր գիտական, պաշտոնական և այլն/ հասկացություն բառապաշարների տարբերակման մասին: Հասկացություն բառակազմական հիմնական միջոցների մասին: Հասկացություն ազատ և կայուն բառակապակցությունների, դարձվածաբանական միավորների մասին: Գրավոր և բանավոր հաղորդակցության ժամանակ առանց իմաստի աղճատման ընդհանուր բնույթի հաղորդակցումն ապահովող քերականական երևույթներ: Ուսումնասիրվող լեզվի երկրների մշակույթն ու սովորույթները: Բանավոր խոսքը: Պաշտոնական և ոչ պաշտոնական շփման ընդհանուր հաղորդակցական իրադրություններում առավել չափով օգտագործվող և հարաբերականորեն պարզ բառային-քերակա-

նական միջոցների օգտագործումը երկխոսության մեջ և անհատական խոսքում: Հրապարակային խոսքի հիմունքները /բանավոր հաղորդում, զեկույց/: Ունկնդրում: Կենցաղային և մասնագիտական հաղորդակցման բնագավառներում երկխոսության և անհատական խոսքի ըմբռնումը: Ընթերցանություն: Տեքստերի տեսակները. ոչ բարդ գործնական բնույթի և լայն մասնագիտական ուղղվածության տեքստեր: Գրավոր խոսքը: Խոսքային ստեղծագործությունների տեսակները. կենսագրություն, փոքր զեկույցներ, անձնական նամակ, գործնական նամակ, ռեֆերատ:

6. Մշակութաբանություն (2 կրեդիտ, 60 ժամ)

Մշակութաբանություն և մշակույթի պատմություն: Մշակութաբանական տեսություններ: Մշակույթի կառուցվածք և գործառույթներ: Հոգևոր մշակույթը և նրա տարրերը: Մշակույթային ժառանգորդում, նորարարություն, ավանդապահություն: Ջանգվածային և էլիտար մշակույթ: Արևելք-Արևմուտք մշակույթային առընչություններ: Մշակույթ և քաղաքականություն: Նախնադարի մշակույթ և դիցաբանական աշխարհայացք: Արվեստի տեսակների առաջացումը: Հին աշխարհի մշակույթը - Միջագետք, Հնդկաստան, Չինաստան, Եգիպտոս, Հայաստան: Կրոնա-դիցաբանական, կրոնա-փիլիսոփայական համակարգեր և արվեստ: Անտիկ Աշխարհի մշակույթը – Հունաստան, Հռոմ: Կրոնա-դիցաբանական հավատալիքներ և արվեստ: Միջնադարի մշակույթ և գեղարվեստական ոճեր: Վերածննդի մշակույթ: Հումանիզմ և արվեստ: Մշակույթը 17-20-րդ դարերում: Դարաշրջաններ և գեղարվեստական ուղղություններ: «Մշակութաբանություն» առարկայի դասընթացը նպատակ է հետապնդում ուսանողության մշակութաբանական զգացողության դաստիարակության գործում, ձևավորում նրանց մեջ մի նոր գիտակցություն, առանց որի անհնար է մարդկային կյանքը, մարդու գործունեությունը մշակույթից դուրս:

7. Քաղաքագիտություն(3 կրեդիտ, 90 ժամ)

Քաղաքագիտության օբյեկտը և առարկան, մեթոդները և գործառույթությունները: Քաղաքագիտության և այլ հասարակագիտական առարկաների փոխհարաբերությունները: Քաղաքական ուսմունքների զարացման հիմնական փուլերը /Անտիկ Աշխարհ, միջնադար, Նոր և Նորագույն շրջան/: Հայ քաղաքական մտքի ավանդույթներն, արմատները սոցիոմշակույթային հիմքերը: Արդի քաղաքագիտական դպրոցները: Քաղաքականություն և քաղաքական իշխանություն: Քաղաքական իշխանության իրականացման մեխանիզմները, արդյունավետությունը և լեգիտիմությունը: Քաղաքական համակարգ: Քաղաքական ռեժիմ /վարչակարգ/: Դեմոկրատիայի ժամանակակից տեսություններն ու մոդելները: Պետություն,գործառույթությունները, ձևերը: Պետական իշխանության մարմինները Հայաստանում: Իրական և սոցիալական պետություն: Խորհրդարան և խորհրդարանականություն: Կառավարման նախագահական, կիսանախագահական և խորհրդարանական ձևերի համեմատական վերլուծությունը: Քաղաքական իշխանության սոցիալական սուբյեկտները: Շահերի խմբեր, քաղաքական լիդերություն և քաղաքական լիդերներ, էլիտա: Ընտրություններ և ընտրական համակարգեր: ՀՀ ընտրական համակարգը: Քաղաքական կուսակցություններ և կուսակցական համակարգեր: Բազմակուսակցական համակարգի կայացումը Հայաստանում: Քաղաքական գործընթացներ: Քաղաքական արդիականացում: Քաղաքական արդիականացման առանձնա-հատկությունները ՀՀ: Քաղաքական կոնֆլիկտներ և դրանց լուծման ուղիները: Քաղաքական

տեխնոլոգիաեր: Համաշխարհային քաղաքական գործընթացներ և միջազգային հարաբերություններ: Արդի համաշխարհային հարաբերությունների աշխարհաքաղաքական վերլուծություն: Հայաստանի ազգային շահերը նոր աշխարհաքաղաքական իրավիճակում: Քաղաքական գլոբալիստիկա. ընդհանուր բնութագիրը, համամարդկային հիմնահարցերի լուծման քաղաքական ուղիները: Քաղաքական կանխատեսում:

8. Իրավագիտություն (4 կրեդիտ, 120 ժամ)

Պետությունն ու իրավունքը: Դրանց դերը հասարակության կյանքում: Պետության և իրավունքի ծագումը, էությունը, հատկանիշները, գործառույթները, կառուցվածքը, ձևերը: Իրավունքի նորմերը և աղբյուրները: Նորմատիվային իրավական ակտերի հասկացությունը, տեսակները: Օրինականության հասկացությունը: Հայաստանի Հանրապետության իրավունքի համակարգը: Իրավունքի ճյուղերը: Սահմանադրական իրավունք: Պետության և անհատի փոխհարաբերության հիմքերը: Քաղաքացիների իրավական վիճակի սկզբունքները: Պետական մարմինների համակարգը և տեսակները: Քաղաքացիական իրավունք: Քաղաքացիական իրավահարաբերություն: Իրավաբանական անձիք, դրանց տեսակները և կազմավորման առանձնահատկությունները: Անձնական ոչ գույքային բարիքները: Սեփականության իրավունք: Գրավի իրավունք: Գործարքներ և ներկայացուցչություն: Հայցային վաղեմություն: Պարտավորություններ: Պայմանագիր: Հեղինակային իրավունք: Անշարժ և շարժական գույքի նկատմամբ իրավունքների պահպանություն: Ժառանգական իրավունք: Աշխատանքային իրավունք: Աշխատանքային պայմանագրեր: աշխատանքային վեճեր: Վարչական իրավունք: Պետական կառավարման մարմինների համակարգը և տեսակները: Քրեական իրավունք: Հանցաքործության հասկացությունը և դրա տեսակները: Քրեական պատասխանատվության հիմքը: Քրեական պատիժը և պատժի տեսակները: Հողային իրավունք: ՀՀ Հողային օրենսդրությունը: Հողային վեճերի լուծումը: Իրավակարգի պահպանության և հանցավորության դեմ պայքարող մարմինների խնդիրներն ու համակարգը: ՀՀ դատական համակարգը: Դատախազության մարմինների համակարգը: ՀՀ ոստիկանության մարմինները: Արդարադատությունը և դրա խնդիրները: Քաղաքացիական դատավարության իրավունքը: Քրեական դատավարության իրավունքը: Ապացույցներ, իրեղեն ապացույցներ: Դատավարական հարկադրանքի միջոցները: Ձերբակալում: Խափանման միջոցներ: Բերման ենթարկելը: Միջազգային իրավունք: Միջազգային իրավունքի սկզբունքները և սուբյեկտները: Միջազգային պայմանագրեր: Միջազգային իրավունքի աղբյուրները:

9. Փիլիսոփայություն (4 կրեդիտ, 120 ժամ)

Փիլիսոփայության առարկան: Փիլիսոփայության ձևավորումը, հետազոտության ոլորտները, աշխարհայացքային հիմնախնդիրները: Փիլիսոփայական գիտելիքների կառուցվածքը: Փիլիսոփայության տեղը և դերը գիտության ու մշակույթի ոլորտում: Փիլիսոփայության զարգացման հիմնական փուլերը: Անտիկ Հունաստանի, միջին դարերի, հայոց քրիստոնեական ջատագովական, նոր և նորագույն ժամանակաշրջանի փիլիսոփայական միտքը: Ուսմունք կեցության մասին: Տարածությունը, ժամանակը, շարժումը կեցության դրսևորման եղանակ: Շարժման, ժամանակի, տարածության վերաբերյալ դասական և հարաբերականության տեսությունները: Շարժում և զարգացում:

Դետերմինիզմ և ինդետերմինիզմ: Օրենք և օրինաչափություն: Գիտակցություն: Նյութականը և իդեալականը: Գիտակցականը և անգիտակցականը: Լեզու և մտածողություն: Ճանաչողություն: Առօրեական, գիտական, կրոնական, փիլիսոփայական ճանաչողություն: Գիտելիք և հավատ: Ըմբռնում և բացատրություն: Իմացության զգայական և ռացիոնալ աստիճանները: Ստեղծագործության, բանավեճի, փաստարկման, ինտուիցիայի դերը կենսաբանական հետազոտություններում: Ճշմարտության հիմնախնդիրը: Ճշմարտության կոնկրետությունը, բացարձակությունը, օբյեկտիվությունը, հարաբերականությունը: Ճշմարտության չափանիշները: Գիտական ճանաչողության կառուցվածքը: Գիտական իմացության էմպիրիկ և տեսական մակարդակները: Գիտական հետազոտության մեթոդները: Գիտության դերի արժեքավորումները փիլիսոփայության մեջ: Գիտատեխնիկական հեղափոխություն: Մարդու կեցության իմաստ: Մարդը սոցիալական միջավայրի արդյունք, կենսաբանական, հոգեկան նախահիմքերի ամբողջություն: Ազատություն և պատասխանատվություն: Բարոյականություն, արդարություն, իրավունք: Բարոյական արժեք: Գեղագիտական և կրոնական արժեքներ: Խղճի ազատություն: Բնություն և հասարակություն: Հասարակության դասային շերտավորման հիմքերը: Քաղաքացիական հասարակություն և պետություն: Ազատություն և անհրաժեշտություն: Հասարակական զարգացման օբյեկտիվ և սուբյեկտիվ գործոնները: Սոցիալական հեղափոխություն: Փիլիսոփայության հիմնական ուղղությունները և դպրոցները: 20-րդ դարի փիլիսոփայական հիմնական հոսանքները: Կենսաբանության և էկոլոգիայի փիլիսոփայական հիմնախնդիրները: Բնապահպանական շարժումներ:

10. **Տնտեսագիտության տեսություն (4 կրեդիտ, 120 ժամ)**

Տնտեսագիտության տեսության հիմունքները: Տնտեսագիտության տեսության առարկան և գործառությունները: Բարիք: Պահանջումներ, ռեսուրսներ: Տնտեսական ընտրություն: Տնտեսական հարաբերություններ: Տնտեսական համակարգեր: Տնտեսագիտության տեսության զարգացման հիմնական փուլերը: Տնտեսագիտության տեսության մեթոդները: Միկրոտնտեսագիտություն: Շուկա, առաջարկ և պահանջարկ: Սպառողական նախընտրություն և սահմանային օգտակարություն: Պահանջարկի գործոնները: Անհատական և շուկայական պահանջարկ: Եկամտի էֆեկտ և փոխարինման էֆեկտ: Առանձնականություն: Առաջարկը և նրա գործոնները: Սահմանային արտադրողականության անկման օրենքը: Մասշտաբի էֆեկտը: Ծախսերի տեսակները: Ձեռնարկություն: Հասույթը և շահույթը: Ձեռնարկատիրություն: Շահույթի մաքսիմալացման սկզբունքը, կատարյալ մրցակցային ֆիրմայի և ճյուղի առաջարկը: Մրցակցային շուկաների արդյունավետությունը: Մենաշնորհ: Մենաշնորհատիրական մրցակցություն: Օլիգոպոլիս: Հակամենաշնորհային կարգավորում: Արտադրության գործոնների նկատմամբ պահանջարկը: Աշխատանքի շուկա: Աշխատանքի առաջարկը ու պահանջարկը: Աշխատավարձ և զբաղվածություն: Կապիտալի շուկա: Տոկոսադրույք և ինվեստիցիա: Հողի շուկա: Ռենտա: Ընդհանուր հավասարակշռություն և բարեկեցություն: Եկամուտների բաշխում: Անհավասարություն: Արտաքին էֆեկտներ և հասարակական բարիքներ: Պետության դերը: Մակրոտնտեսագիտություն: Ազգային տնտեսությունը որպես ամբողջություն: ՀՆԱ-ն և նրա չափման եղանակները: Ազգային եկամուտ: Տնօրինվող անձնական եկամուտ: Գների ինդեքսները: Գործազրկությունը

և նրա ձևերը: Ինֆլացիան և նրա տեսակները: Տնտեսական պարբերաշրջանները: Մակրոտնտեսական հավասարակշռություն: Անբողջական առաջարկ և անբողջական պահանջարկ: Կայունացման քաղաքականություն: Հավասարակշռությունը ապրանքային շուկայում: Սպառում և խնայողություն: Ինվեստիցիա: Պետական ծախսեր և հարկեր: Մուլտիպլիկատորի էֆեկտը; Հարկաբյուջետային քաղաքականություն: Փողը և նրա ֆունկցիաները: Հավասարակշռությունը փողի շուկայում: Փողային մուլտիպլիկատորը: Բանկային համակարգ: Դրամավարկային քաղաքականություն: Տնտեսական աճ և զարգացում: Միջազգային տնտեսական հարաբերություններ: Արտաքին առևտուր և արտաքին քաղաքականություն: Վճարային հաշվեկշիռ: Տարադրամի կուրսը: Անցման շրջանի առանձնահատկությունները Հայաստանում: Սոցիալական ոլորտի վերափոխումները: Տնտեսության կառուցվածքային տեղաշարժերը: Բաց էկոնոմիկայի ձևավորումը:

Ընտրովի դասընթացների կրթաբլոկ (34 ժամ)

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԱԹԵՄԱՏԻԿԱԿԱՆ ԵՎ ԲՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ԴԱՍԸՆԹԱՑՆԵՐԻ ԿՐԹԱԲԼՈԿ

Հանրապետական բաղադրիչ

1. Բարձրագույն մաթեմատիկա (8 կրեդիտ, 240 ժամ)

Հարթ կոորդինատական համակարգ: Երկու կետերի միջև եղած հեռավորությունը: Հատվածի բաժանումը տրված հարաբերությամբ: Ուղղի հավասարումները տարբեր տեսքերով: Ուղղի հավասարումը բևեռային կոորդինատական համակարգում: Կոորդինատական առանցքների զուգահեռ տեղափոխություն և պտույտ: Երկրորդ կարգի կորեր՝ շրջանագիծ, էլիպս, հիպերբոլ, պարաբոլ: Երկրորդ և երրորդ կարգի որոշիչներ: Գծային հավասարումների համակարգերի լուծումը: Մատրիցներ: Մատրիցային հավասարումներ և դրանց լուծումը: Վեկտորներ: Հարթություն: Ուղղի հավասարումը տարածության մեջ: Ֆունկցիա: Թվային հաջորդականություններ: Թվային հաջորդականության սահմանը: Ֆունկցիայի սահմանը կետում: Անվերջ փոքր և անվերջ մեծ մեծություններ: Թերթեմներ անվերջ փոքր մեծությունների և սահմանների վերաբերյալ: Ածանցյալի գաղափարին բերող խնդիրներ: Ածանցյալի սահմանումը: Ածանցման բանաձևերը: Ֆունկցիայի դիֆերենցիալ: Ֆերմայի, Ռոլլի, Լագրանժի և Կոշիի թերեմանները: Լոպիտալի կանոնը: Ֆունկցիայի աճումը և նվազումը, էքստրեմումները: Ֆունկցիայի ընդհանուր հետազոտման և գրաֆիկի կառուցման սխեման: Նախնական ֆունկցիա: Անորոշ ինտեգրալ: Անորոշ ինտեգրալի հատկությունները: Ինտեգրման բանաձևերը: Որոշյալ ինտեգրալ: Նյուտոն – Լեյբնիցի բանաձևը: Անիսկական ինտեգրալներ: Որոշյալ ինտեգրալների կիրառությունները: Մի քանի անկախ փոփոխականի ֆունկցիաներ: Մի քանի անկախ փոփոխականի ֆունկցիաների էքստրեմումները: Սկալյար դաշտ: Ածանցյալ տրված ուղղությամբ: Գրադիենտ: Դիֆերենցիալ հավասարման բերվող խնդիրներ: Առաջին և երկրորդ կարգի դիֆերենցիալ հավասարումներ: Կրկնակի ինտեգրալ: Եռակի ինտեգրալ: Առաջին և երկրորդ սեռի կորագիծ ինտեգրալներ: Գրինի բանաձևը: Կորագիծ ինտեգրալի անկախությունը ինտեգրման ճանապարհից: Թվային շարքեր, զուգամիտություն, տարամիտություն: Դրական անդամներով շարքեր: Նշանափոխ շարքեր: Լեյբնիցի հայտանիշը: Ֆունկցիոնալ շարքեր:

Աստիճանային շարքեր: Աբելի թեորեմը: Ջուզամիտության տիրույթ և շառավիղ: Աստիճանային շարքի գումարի հատկությունները, անդամ առ անդամ ածանցումը և ինտեգրումը: Թեյլորի և Մակլորենի շարքերը: Ֆունկցիայի վերլուծումը աստիճանային շարքի: Ֆուրյեի շարքերը: Հավանականությունների տեսության հիմնական հասկացությունները: Պատահարի հավանականություն: Պատահարների լրիվ խումբ: Հավանականության վիճակագրական և դասական սահմանումներ: Պատահարների գումար: Թեորեմ անհամատեղելի պատահարների գումարի հավանականության վերաբերյալ: Թեորեմ երկու համատեղելի պատահարների գումարի հավանականության վերաբերյալ: Պատահարների արտադրյալ: Պայմանական հավանականություն: Պատահարների արտադրյալի հավանականության թեորեմը: Լրիվ հավանականության բանաձևը: Բայեսի բանաձևը: Կրկնվող փորձեր /Բեռնուլիի սխեման/: Հավանականությունների բինոմալ բաշխումը, բինոմալ բաշխման հատկությունները: Պատահարի հանդես գալու ամենահավանական թիվը: Բինոմալ բաշխման ասիմպտոտիկ բանաձևը: Լապլասի ինտեգրալային թեորեմը: Լապլասի ֆունկցիան, դրա հատկությունները: Դիսկրետ և անընդհատ պատահական մեծություններ: Բաշխման ֆունկցիա: Մաթեմատիկական սպասում և դիսպերսիա: Միջին քառակուսային շեղում: Հավասարաչափ և նորմալ բաշխումներ: Մեծ թվերի օրենքը:

2. Ֆիզիկա (8 կրեդիտ, 240 ժամ)

Ներածություն: Դասական մեխանիկայի ֆիզիկական հիմունքները: Կինեմատիկա, ստատիկա, դինամիկա: Մեխանիկական աշխատանք, հզորություն, էներգիա: Պինդ մարմնի մեխանիկա: Հեղուկների և գազերի շարժումը: Տատանումներ և ալիքներ: Հարաբերականության հատուկ տեսություն: Մոլեկուլյար ֆիզիկա և թերմոդինամիկա: Մոլեկուլյար ֆիզիկա: Ջերմադինամիկա: Իրական գազեր: Բյուրեղային և ամորֆ մարմիններ: Փուլային հավասարակշռություններ և անցումներ: Էլեկտրականություն: Էլեկտրաստատիկա: Էլեկտրական դաշտը դիէլեկտրիկներում: Հաստատուն էլեկտրական հոսանք: Էլեկտրական հոսանքը մետաղներում և կիսահաղորդիչներում: Էլեկտրական հոսանքը հեղուկներում և գազերում: Էլեկտրամագնիսականություն: Էլեկտրականադինամիկական ինդուկցիա, ինդուկտիվություն փոփոխական հոսանք: Օպտիկա: ճառագայթային օպտիկա: Ալիքային օպտիկա: Քվանտային օպտիկա: Ջերմային ճառագայթման օրենքները, ֆոտոէֆեկտ, լույսի ճնշումը, Կոմտոնի էֆեկտը: Ատոմային և միջուկային ֆիզիկա: Ատոմի կառուցվածքը: Ատոմի միջուկը: Տարրական մասնիկներ: Միջուկային ռեակցիա: Շղթայական ռեակցիաներ:

3. Ինֆորմատիկա և ինֆորմացիոն տեխնոլոգիաների հիմունքներ (4 կրեդիտ, 120 ժամ)

Դասընթացի առարկան, խնդիրները, ինֆորմատիկայի դերը, համակարգիչների տեսական հիմունքները: Համակարգիչների ստեղծման ու զարգացման փուլերը: Ֆունկցիոնալ սարքերի տրամաբանական ֆունկցիաները, սարքի տրամաբանական սխեման: Տրամաբանական դիզյունկցիա, կոնյունկցիա և բացասում գործողությունները: Համակարգիչների տեխնիկական ապահովումը, ներքին և արտաքին սարքեր, պրոցեսոր: Ինֆորմատիկայի մուտքագրման սարքեր (ստեղնաշար, ուղղորդիչ՝ մկնիկ, ցուցարկու՝ դիսփլեյ, տեսագիր՝ սկաներ և այլն): Ինֆորմատիկայի ելքավորման սարքեր (ցուցարկու, տպիչ և այլն): Արտաքին հիշասարք (ինֆորմատիկայի երկարատև

պահպանման սարքեր): Ինֆորմացիայի հաղորդման սարքեր (մոդեմ, ֆաքս և այլտիպի տերմինալներ): Համակարգիչների ծրագրային ապահովումը: Համակարգային ծրագրեր՝ օպերացիոն համակարգեր, ծրագրեր-թաղանթներ, դրայվերներ և ուտիլիտներ: Գործիքային ծրագրային ապահովումը որպես ծրագրավորման համակարգ, ծրագրավորման լեզվի համակարգը, ծրագրավորման միջավայրի համակարգը, ստանդարտ ֆունկցիաների գրադարանը և այլն: Իսկ կիրառարական ծրագրային ապահովումը պարունակում է ստանդարտ ծրագրերի գրադարանը, օգտագործողի կիրառական ծրագրերը և կիրառական ծրագրերի փաթեթները: Ալգորիթմացում: Ալգորիթմացումը, խնդիրների լուծման ալգորիթմների կառուցման մեթոդները: Ալգորիթմի հատկությունները: Հաշվողական գործընթացների տեսակները, ալգորիթմի նկարագրման եղանակները, ալգորիթմի որակի որոշման եղանակները, ալգորիթմի մշակման փուլերը և կարգը: Ծրագրավորում: Ծրագրավորումը որպես ինֆորմատիկայի ճյուղ, ծրագրեր կազմելու մեթոդներն ու ձևերը: Ծրագրավորման լեզուների դասակարգումը, ծրագրավորման լեզվի տարրերը, ծրագրավորման լեզվի կառուցվածքները, ծրագրերի մշակումը, ծրագրի կատարման փուլերը: Համակարգչային համակարգեր և ցանցեր: Համակարգչային ցանցեր, նրանց տիպերը: Տեղային, բաշխված, մոլորակային և նարնց տեխնիկական ու ծրագրային ապահովումը:

4. Տեսական մեխանիկա (3 կրեդիտ, 90 ժամ)

Տեսական մեխանիկան և նրա դերը բնական և տեխնիկական գիտությունների շարքում: Ստատիկա: Ստատիկայի աքսիոմները: Կապեր, դրանց հակազդումները: Կապերի աքսիոմը: Ջուգամետ ուժահամակարգի հավասարաքշռության երկրաչափական և անալիտիկ պայմանները: Ուժի մոմենտ կենտրոնի և առանցքի նկատմամբ: Ուժազույգերի տեսություն: Կամայական տարածական ուժահամակարգ: Կամայական տարածական ուժահամակարգի տրված կենտրոն բերման դեպքերը: Կամայական տարածական ուժահամակարգի հավասարակշռությունը: Կամայական հարթ ուժահամակարգի հավասարակշռությունը: Սահքի շփում: Շփման անկյուն և ծփման կոն: Գլորման շփում: Ջուգահեռ ուժերի կենտրոն: Ծանրության կենտրոն: Կետի կինեմատիկա: Շրջման տրման եղանակները: Հետագիծ: Արագության վեկտոր: Արագացման վեկտոր: Շոշափող և նորմալ արագացումներ: Պինդ մարմնի համընթաց շարժում: Պինդ մարմնի պտտական շարժում: Անկյունային արագություն, անկյունային արագացում: Մարմնի կամայական կետի արագությունը և արագացումը պտտական շարժման դեպքում: Պինդ մարմնի հարթ (զուգահեռական) շարժում: Շարժման վերլուծումը բևեռի հետ միասին համընթացի և բևեռի շուրջը պտտականի: Կամայական կետի շարժման օրենքը, հետագիծը և արագությունը: Կետի բարդ (բացարձակ) շարժում: Կորիոլիսի թեորեմը: Նյութական կետի դինամիկայի հիմնական օրենքները: Նյութական կետի դինամիկայի երկու հիմնական խնդիրները: Նյութական կետի շարժման դիֆերենցիալ հավասարումները: Նյութական կետի հարաբերական շարժման և հարաբերական դադարի հավասարումները: Ոչ ազատ նյութական կետի շարժման դիֆերենցիալ հավասարումները: Նյութական կետի ուղղագիծ տատանումներ: Ուժի իմպուլս: Նյութական կետի շարժման քանակ: Թեորեմ նյութական կետի շարժման քանակի փոփոխման վերաբերյալ: Նյութական կետի շարժման քանակի մոմենտ: Թեորեմ նյութական կետի շարժման քանակի փոփոխման վերաբերյալ: Ուժի աշխատանք և հզորություն: Նյութական կետի կինետիկ էներգիա և

թորեմ դրա փոփոխման վերաբերյալ: Մեխանիկական համակարգ: Արտաքին և ներքին ուժեր: Ներքին ուժերի հատկությունները: Մեխանիկական համակարգի զանգված: Ջանգվածների կենտրոն: Մեխանիկական համակարգի իներցիայի մոմենտ: Մեխանիկական համակարգի իներցիայի մոմենտ: Մեխանիկական համակարգի շարժման դիֆֆերենցիալ հավասարումների համակարգը: Մեխանիկական համակարգի զանգվածների կենտրոնի պահպանման օրենքը: Մեխանիկական համակարգի շարժման քանակ: Թեորեմ մեխանիկական համակարգի շարժման քանակի փոփոխման վերաբերյալ: Մեխանիկական համակարգի շարժման քանակների գլխավոր մոմենտ: Մեխանիկական համակարգի շարժման քանակների գլխավոր մոմենտի վերաբերյալ թեորեմը և դրա հետևանքները: Մեխանիկական համակարգի կինետիկ էներգիա: Թեորեմ մեխանիկական համակարգի կինետիկ էներգիայի փոփոխման վերաբերյալ: Դալամբերի սկզբունքը: Նյութական կետի իներցիայի ուժ: Դալամբերի սկզբունքը նյութական կետի և մեխանիկական համակարգի համար: Լանգրանժի հավասարումները: Մեխանիկական համակարգի ընդհանրացված կոորդինատներ, ընդհանրացված արագություններ և ընդհանրացված ուժեր: Լանգրանժի առաջին և երկրորդ սեռի հավասարումները:

5. Գծագրական երկրաչափություն, ճարտարագիտական գրաֆիկա և գրաֆիկական մոդելավորում (11 կրեդիտ -330 ժամ)

Գրաֆիկական մոդելներ: Բազմություններ: Երկրաչափական տարածությունը և նրա տարրերը: Բազմությունների արտապատկերում: Պրոյեկտման մեթոդներ: Ուղղանկյուն պրոյեկտման մեթոդի ինվարիանտներ: Սոնժի մոդել: Երկրաչափական հիմնական տարրերը Սոնժի մոդելում: Կոր գծեր: Կազմածո գծեր: Մակերևույթների առաջացումը և դասակարգումը: Բազմանիստեր: Պտտման մակերևույթներ: Պտուտակային մակերևույթներ: Հիմնական դիրքային խնդիրներ՝ պատկանելություն և փոխհատում: Էպյուրի ձևափոխման մեթոդներ՝ հարթ զուգահեռ տեղափոխում, պտտման մեթոդ, համատեղման մեթոդ, պրոյեկցիաների հարթությունների փոփոխման մեթոդ: Հիմնական մետրական խնդիրներ՝ հարթ և երկնիստ անկյունների որոշում, ուղղահայացություն, հեռավորության խնդիրներ: Մակերևույթների փռվածքները՝ եռանկյունների մեթոդ, նորմալ հատույթների մեթոդ, մակերևույթների պայմանական փռվածքներ: Սիմետրիա և նախշեր: Պրոյեկտիվ երկրաչափության հիմունքները: Դեզարգի թեորեմը: Հոմոլոգիա: Հարմոնիկ քառյակ: Հեռանկար: Ֆրոնտալ հեռանկար: Ճարտարապետների մեթոդ: Խորության, լայնության և բարձրության մասշտաբները հեռանկարում: Դիրքային և մետրական խնդիրներ: Ստվերները և արտացոլումը հեռանկարում: Բարդ կտրվածքներ: Պայմանականություններ և պարզեցումներ: Քանդուլի և ոչ քանդուլի միացություններ: Էսքիզավորում: Բանվորական գծագիր: Հավաքական գծագիր: Մասնատում: Տեխնիկական գծագրերին ներկայացվող պահանջներ:

6. Նյութերի դիմադրություն (4 կրեդիտ, 120 ժամ)

Ներածություն: Նյութերի դիմադրության խնդիրները: Հաշվարկային սխեմաներ, արտաքին բեռնվածքների դասակարգումը: Ներքին ուժերի որոշումը հատույթների մեթոդով: Հասկացողությունը դեֆորմացիայի և լարման մասին: Նյութերի դիմադրության հիպոթեզները: Ձգում, սեղմում: Հուկի օրենքը: Թուլատրելի լարում: Կտրվածքի ընտրությունը: Նյութերի մեխանիկական բնութագրերի հետազոտումը: Սեփական քաշի

հաշվառումը ձգման, սեղմման դեպքում: Դեֆորմացիայի պոտենցիալ էներգիան: Ստատիկորեն անորոշելի համակարգեր: Լարվածային վիճակների տեսություն: Գլխավոր լարումներ, գլխավոր հարթակներ: Էքստրենալ շոշափող լարումներ: Ծավալային լարվածային վիճակ: Հուկի ընդհանրացված օրենքը: Սահքի դեֆորմացիա, մաքուր սահք: Սահքի գործնական հաշվարկներ (գամային և եռակցման միացությունների հաշվարկը): Պատկերների հարթ հատույթների երկրաչափական բնութագրերը: Ոլորում: Լարումների և դեֆորմացիաների որոշումը լարման դեպքում: Ծռում: Հեծանների և հենարանների տեսակները: Հենարանային հակազդումների որոշումը: Կտրող ուժերի (Q) և ծռող մոմենտների (M) էպյուրաների կառուցումը: Ամրության պայմանը ծռման դեպքում: Կտրվածքի ընտրությունը: Տեղափոխությունների որոշումը ծռման դեպքում: Երկայնական ծռում: Կրիտիկական բեռնվածքի որոշումը: Էյլերի բանաձևը:

7. Սեքենաների մասեր (4 կրեդիտ, 120 ժամ)

Ներածություն: Հիմնական հասկացություններ: Աշխատունակության չափանիշները և նախագծման հիմունքները: Սեքենաների մասերի միացումները: Չքանդվող միացումներ: Հիմնական տեղեկություններ: Եռակցված, գամային, երաշխավորված ձգվածքով և այլ միացումներ: Հաշվարկը ըստ ամրության: Քանդվող միացումներ: Պարուրակային, երիթային, շլիցավոր և սեղմակային միացումներ: Հիմնական տեղեկություններ և հաշվարկը ըստ ամրության: Մեխանիկական փոխամցումներ: Հիմնական տեղեկություններ, դասակարգումը, ընդհանուր պարամետրեր: Շփական, ատամնավոր, որդնակային, փոկային և շղթայավոր փոխանցումներ: Փոխանցումների հաշվարկը ըստ ամրության: Շարժմանը սպասարկող մեքենամասեր և հավաքական միավորներ: Լիսեռներ և սոնիներ: Ընդհանուր տեղեկություններ: Հաշվարկը ըստ ամրության, կոշտության և տատանման: Առանցքակալներ: Սահքի առանցքակալներ: Ընդհանուր տեղեկություններ: Հաշվարկը ըստ ամրության: Ստուգումը ըստ տաքացման: Գլորման առանցքակալներ: Ընդհանուր տեղեկություններ: Հաշվարկը և ընտրությունը ըստ ստատիկ և դինամիկ բեռնունակության: Մեխանիկական կցորդիչներ: Ընդհանուր տեղեկություններ: Հաշվարկը և նախագծումը: Ճկուն տարրեր: Ջսպանակների հաշվարկը:

8. Ընդհանուր քիմիա (8 կրեդիտ, 240 ժամ)

Ատոմի կառուցվածքը և Դ.Ի.Մենդելեևի պարբերական օրենքը: Միջուկի բաղադրությունը: Իզոտոպներ: Իզոբարներ: Իզոտոններ: Ատոմի կառուցվածքի քվանտոմեխանիկական մոդելը: Քիմիական կապը և մոլեկուլի կառուցվածքը: Քիմիական կապի տեսակները: Կովալենտ կապ: Բևեռային և ոչ բևեռային կապ: Դիպոլ մոմենտ: Ատոմական օրբիտալների հիբրիդացումը և երկրաչափական ձևերը: σ /սիգմա/, Π /պի/ և δ -կապեր: Կապի կարգը: Դոնորակցեպտորային կապ: Վալենտականություն և նրա բացատրությունը ատոմի կառուցվածքի տեսանկյունից: Քիմիական փոխարկումների հիմնական տեսությունները: Քիմիական կինետիկա: Քիմիական ռեակցիայի ջերմային էֆեկտը: Հետի օրենքը: Քիմիական կինետիկայի հիմնական հասկացությունները: Ռեակցիայի արագությունը և նրա կախումը ռեակցվող նյութերի բնույթից, կոնցենտրացիայից, ջերմաստիճանից և կատալիզատորից: Քիմիական կինետիկայի հիմնական օրենքը: Ջանգվածների ներգործման օրենքը: Արագության հաստատում: Ռեակցիայի արագության կախումը ջերմաստիճանից /Վանտ-Հոֆի կանոնը/: Հասկացողություն

ակտիվացման եներգիայի մասին առանձին չափով: Գաղափար կատալիզի մասին, նրա տեսակները: Քիմիական հավասարակշռություն և հավասարակշռության հաստատուն: Քիմիական հավասարակշռության տեղաշարժը: Լե-Շատելիեի, Բրաունի սկզբունքը: Քիմիական հավասարակշռության դերը բնության մեջ: Լուծույթներ: Դիսպերս համակարգեր: Դիսպերս համակարգերի ընդհանուր բնութագիրը: Օսմոս, օսմոտիկ ճնշում: Լուծույթների կոնցենտրացիայի արտահայտման ձևերը: Լուծույթների կոլիգատիվ հատկությունները: Էլեկտրոլիտիկ դիսոցման տեսությունը: Արենիուսի էլեկտրոլիտիկ դիսոցման տեսությունը: Դիսոցման աստիճան: Ուժեղ և թույլ էլեկտրոլիտներ: Դիսոցման հաստատուն: Օստվալդի նոսրացման կանոնը Լուծելիության արտադրյալը: Իոնափոխանակային ռեակցիաները և նրանց տեղաշարժը: Ջրի իոնական արտադրյալը: Ջրածնական ցուցիչ: Աղերի հիդրոլիզը: Կոմպլեքս միացություններ: Կոմպլեքս միացությունների բնորոշումը: Կոմպլեքս միացությունների ստացման եղանակները: Կոմպլեքս միացությունների դերը քիմիական և կենսաբանական պրոցեսներում: Օքսիդացման-վերականգնման ռեակցիաներ: Էլեկտրաքիմիական պրոցեսները էլեկտրոլիտների լուծույթներում: Օքսիդացման և վերականգնման պրոցեսներ: Գալվանական էլեմենտի կառուցվածքը և նրա էլեկտրաշարժ ուժը: Տարրերի քիմիան: Ա-խմբի տարրեր, Բ-խմբի տարրերը: տարրերի ընդհանուր բնութագիրը, քիմիական հատկությունները: Քիմիական պրակտիկում:

Օրգանական քիմիայի տեսական հիմունքներ: Օրգանական քիմիայի առարկան: Ածխաջրածնային ռադիկալ: Քիմիական ֆունկցիա: Գլխավոր ֆունկցիոնալ խմբեր: Ածխածնի ատոմի էլեկտրոնային թաղանթի կառուցվածքը: Կրկնակի և եռակի կապերի առանձնահատկությունը: Ածխաջրածիններ: Ալկաններ, ալկեններ, ալկիններ, ալկադիեններ: Զոնոլոգիական շարք և դրա ընդհանուր ֆորմուլան: Ստացման ընդհանուր եղանակները: Քիմիական հատկությունները: Զալոգենածանցյալներ: Դասակարգումը, իզոմերիան, անվանակարգը: Ստացման ընդհանուր եղանակները: Քիմիական հատկությունները: Սպիրտներ Սպիրտներ. բնորոշումը և դասակարգումը: Սահմանային միատոմանի սպիրտներ /ալկոհոլներ/: Զոնոլոգիական շարքը, իզոմերիան և անվանակարգը: Ստացման եղանակները: Քիմիական հատկությունները: Երկատոմ սպիրտներ/գլիկոլներ/: Իզոմերիան և անվանակարգը: Ստացումը: Ֆիզիկական հատկությունները: Քիմիական հատկությունները: Եռատոմ սպիրտներ: Գլիցերին, տարածվածությունը բնության մեջ և ստացման արդյունաբերական եղանակները: Քիմիական հատկությունները: Ալդեհիդներ և կետոններ: Բնորոշումը, անվանակարգը: Կարբոնիլային խումբ, կառուցվածքը: Ստացումը: Քիմիական հատկությունները: Կարբոնական թթուներ: Բնորոշումը, դասակարգումը: Սահմանային միահիմն կարբոնական թթուներ: Անվանակարգը, իզոմերիան: Ստացումը: Քիմիական հատկությունները: Կարբոնական թթուների ֆունկցիոնալ ածանցյալներ: Օճառացում Ածխաջրեր: Տարածվածությունը բնության մեջ և կենսաբանական դերը: Դասակարգումը: D և L շարքեր: Մոնոսախարիդներ. ալդոզներ և կետոզներ: Օպտիկական իզոմերիա և տաուտոմերիա: Անվանակարգը: Ստացումը: Քիմիական հատկությունները: Արեններ: Արոմատիկություն: Բենզոլի շարքի ածխաջրածինների անվանակարգը և իզոմերիան: Ստացման եղանակները: Ֆիզիկական և քիմիական հատկությունները: Գաղափար ֆենոլների, արոմատիկ ալդեհիդների և կարբոնաթթուների մասին: Ամինաթթուներ և սպիտակուցներ Բնորոշումը և դասակարգումը: Իզոմերիան և անվանակարգը: Տարածվածությունը բնության մեջ:

Ամինաթթուների ստացման եղանակները: Քիմիական հատկությունները: Հետերոցիկլիկ միացություններ: Դասակարգումը: Գաղափար հետերոցիկլիկ սիստեմների արոմատիկության մասին: Ֆուրան,թիոֆեն: Պիրոլը: Պիրիդին: Գաղափար ալկալոիդների մասին: Քիմիական պրակտիկում:

9. **Չափագիտություն, ստանդարտացում և սերտեֆիկացում (3 կրեդիտ, 90 ժամ)**

Չափագիտության հիմունքները: Չափման օբյեկտները, մեթոդներն ու միջոցները: Չափման սխալները և նրանց աղբյուրները, տվյալների մշակում: Ստանդարտացումը միջազգային, ազգային և ճյուղային մակարդակներում: Սերտեֆիկացման հիմնական նպատակներն ու օբյեկտները, արտադրանքի որակը և սպառողի պաշտպանությունը: Սերտեֆիկացման անցկացման կանոններն ու կարգը:

10. **Ագրոէկոլոգիա և շրջակա միջավայրի պաշտպանություն (3 կրեդիտ, 90 ժամ)**

Կենսոլորտը և մարդը: Էկոհամակարգերը, օրգանիզմները և միջավայրի փոխհարաբերությունները: Ագրոէկոհամակարգերը և դրանց գործելակերպը տեխնոլոգիաների պայմաններում: Շրջակա միջավայրի գլոբալ հիմնախնդիրները: Բնական ռեսուրսների արդյունավետ օգտագործման և բնության պահպանության էկոլոգիական սկզբունքները: Միջազգային համագործակցությունը և շրջակա միջավայրի պահպանության հիմնախնդիրները: Մթնոլորտի օդի, ջրի, հողերի, բուսական ու կենդանական աշխարհի պահպանությունը և դրանց արդյունավետ օգտագործումը: Քիմիացման էկոլոգիական հիմնախնդիրները: Բույսերի պաշտպանության կենսաբանական պայքարը և շրջակա միջավայրը: Էկոլոգիական տեսակետից անվտանգ գյուղատնտեսական մթերքների արտադրության տեխնոլոգիաները: Ռեսուրսախնայողական տեխնոլոգիաները գյուղատնտեսության մեջ: Ագրոէկոլոգիական մոնիթորինգ, տարածքների էկոլոգիական վիճակի գնահատումը: Էկոլոգիական քաղաքականությունը և գյուղատնտեսության էկոլոգիացման հիմնախնդիրները:

11. **Կենսագործունեության անվտանգություն (3 կրեդիտ, 90 ժամ)**

Ներածություն: «Կենսագործունեության անվտանգություն» առարկայի դերը, նպատակն ու խնդիրները: «Մարդ-մեքենա-միջավայր» համակարգը: Վտանգավոր և վնասակար արտադրական գործոնների բնութագիրը և առողջ ու անվտանգ աշխատանքային պայմանների ստեղծման հիմնական ուղիները: «Կենսագործունեության անվտանգության» բնագավառին վերաբերող նորմատիվա-իրավական փաստաթղթերը, հիմնական օրենսդրական ակտերը, աշխատանքային, քաղաքացիական և քրեական օրենսգրքերը: «Կենսագործունեության անվտանգություն» ծառայության կառուցվածքը և խնդիրները, ղեկավարների և մասագետների իրավունքներն ու պարտականություններն այս բնագավառում: Արտադրական վնասվածության և մասնագիտական հիվանդությունների ուսումնասիրման մեթոդները, տնտեսական հետևանքները և գնահատման եղանակները: Աշխատատեղերի օդերևութաբանական և միկրոկլիմայական պարամետրերի նորմավորման սկզբունքները և նորմաները, չափման և հսկման միջոցներն ու եղանակները: Արտադրական աղմուկ, վիբրացիա և վնասակար ճառագայթումներ: Դրանցից պաշտպանվելու եղանակները,

չափման և հսկման միջոցները: Ավտոմոբիլների, գյուղատնտեսական մեքենաների ու գործիքների, ագրեգատների և տեխնոլոգիական սարքավորումների շահագործման և նորոգման աշխատանքների անվտանգությունը: Էլեկտրահարվածից պաշտպանվելու կազմակերպչական միջոցառումներն ու տեխնիկական միջոցները: Ամպրոպապաշտպանություն: Էներգաուժային և բեռնամբարձ տեղակայանքների շահագործման անվտանգությունը: Հրդեհ, հրդեհների սոցիալ-տնտեսական հետևանքները: Շենքերի և շինությունների հրակայունությունը, դրա բարձրացման եղանակները: Կրակմարիչ տեխնիկա: տեսակները, կառուցվածքը և աշխատանքի սկզբունքը: Հակահրդեհային ահագանգում և ջրամատակարարում: Հրդեհի ժամանակ մարդկանց էվակուացիայի, նյութական միջոցների հեռացման կապահպանման կարգը:

12. Քաղաքացիական պաշտպանություն և անվտանգության արտակարգ իրավիճակներ (5 կրեդիտ, 150 ժամ)

Ներածություն: Արտակարգ իրավիճակների և քաղաքացիական պաշտպանության համակարգը, խնդիրներն ու նշանակությունը: Քաղաքացիական պաշտպանության կառուցվածքն ու կազմավորումները: Արտակարգ իրավիճակներ, դրանց դասակարգումը, բնութագրերը և կանխարգելման ուղիները: Ռադացիոն և քիմիական վարակման օջախներ: Տեղանքի ռադիոակտիվ վարակում, ռադիոակտիվ վարակվածության աղբյուրները և ռադիոակտիվ ճառագայթման չափման միավորները: Մարտական թունավոր քիմիական նյութերի դասակարգումը, բնութագիրը, ներգործության ձևերը և դրանցից պաշտպանվելու ձևերը: Ռադիացիոն և քիմիական իրադրության գնահատման մեթոդները: Դոզաչափման և քիմիական հետազոտության սարքերի տեսակները, կառուցվածքը և աշխատանքի սկզբունքները: Բնակչակչության պաշտպանության կազմակերպումը արտակարգ և պատերազմական իրավիճակներում: Ապաստարաններ, հակառադիացիոն և պարզագույնթաքստոցներ: Անհատական պաշտպանական միջոցների տեսակները, դրանց պահպանման, բաշխման և օգտագործման կարգը: Արտակարգ իրավիճակների ռիսկի գնահատումը: Ռիսկի կվանտիֆիկացիան, անհատական ռիսկի ուսումնասիրման և գնահատման մեթոդները: Արտակարգ և պատերազմական իրավիճակներում գյուղատնտեսական օբյեկտների գործունեության կայունության ապահովման հիմնական ուղիները ու մեթոդները: Արտակարգ և պատերազմական իրավիճակներում փրկարարական և անհետաձգելի վթարային-վերականգնողական աշխատանքների կազմակերպումն ու անցկացումը: Գյուղատնտեսական արտադրության վարումը ռադիոակտիվ աղտոտվածության պայմաններում:

Ընտրովի դասընթացների կրթաբլոկ (51 ժամ)

Համակարգչային տեխնիկա (օպերատորական գործ) - (68 ժամ)

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ՄԱՍՆԱԳԻՏԱԿԱՆ ԴԱՍԸՆԹԱՑՆԵՐԻ ԿՐԹԱԲԼՈԿ

Հանրապետական բաղադրիչ

1. Էլեկտրատեխնիկա (4 կրեդիտ, 120 ժամ)

Ներածություն: Հաստատուն հոսանքի էլեկտրական շղթաներ և դրանց հաշվարկման եղանակներ: Փոփոխական սինուսոիդալ հոսանքի

ստացումը: Պարամետրերը, գրաֆիկական և մաթեմատիկական պատկերումը: Գծային և ոչ գծային էլեկտրական շղթաների հաշվարկ: Փոփոխական էլեկտրական շղթայի հզորությունները: Հզորության գործակցի բարձրացումը: Եռաֆազ շղթաներ: Միացման սխեմաները, հզորությունները: Սազնիսական շղթաներ, դրանց վերլուծությունը և հաշվարկը: Տրանսֆորմատորների կառուցվածքը և աշխատանքի սկզբունքը, հիմնական պարամետրերը և աշխատանքային ռեժիմներ: Հատուկ տրանսֆորմատորներ: Հաստատուն հոսանքի մեքենաներ: Ասինխրոն եռաֆազ և միաֆազ մեքենաների կառուցվածքը և աշխատանքի սկզբունքը: Սինխրոն մեքենաների կառուցվածքը և աշխատանքի սկզբունքը: Էլեկտրամատակարարում: Էլեկտրական չափումներ և չափիչ գործիքներ:

2. Ավտոմատիկա և արտադրական պրոցեսների ավտոմատացում (4 կրեդիտ, 120 ժամ)

Ներածություն: Ընդհանուր տեղեկություններ ավտոմատ կառավարման համակարգերի վերաբերյալ: Ավտոմատիկայի էլեմենտներ, դրանց ստատիկ բնութագրերը և դասակարգումը: Տվիչներ, ռելեներ, ուժեղարարներ, կատարող մեխանիզմներ, տրամաբանական էլեմենտներ: Ավտոմատացման օբյեկտներ և դրանց ընդհանուր հատկությունները: Ինքնահավասարման երևույթը ավտոմատացման օբյեկտներում: Ավտոմատ կառավարման համակարգեր, դրանց դինամիկ բնութագրերը: Ժամանակային և հաճախական բնութագրեր: Փոխանցման ֆունկցիա հասկացությունը: Էլեմենտար դինամիկ օղակներ, դրանց դասակարգումը և միացման եղանակները: Ավտոմատ կառավարման համակարգերի կայունությունը: Գծային համակարգերի կայունության որոշման մեթոդները, կայունության չափանիշները կարգավորման պրոցեսի որակական ցուցանիշները: Ոչ գծային համակարգերի կայունության որոշման մեթոդները: Տելեմեխանիկայի հիմունքները: Տելեմեխանիկայի միջոցների կիրառումը տրանսպորտային փոխադրումները կազմակերպելիս:

3. Սննդի արտադրության պրոցեսներ և ապարատներ (7 կրեդիտ, 210 ժամ)

Սննդային տեխնոլոգիայում օգտագործվող ընդհանուր պրոցեսները՝ մեխանիկական, հիդրոմեխանիկական, ջերմային ու զանգվածափոխանակման, և այդ պրոցեսներում օգտագործվող ապարատներն ու մեքենաները: Վերը նշված պրոցեսների էությունը, կիրառումը, պրոցեսը բնութագրող ֆիզիկական մեծությունների փեխադարձ կապը, պրոցեսի ընթացքի մեխանիզմը, օգտագործվող մեքենաների ու ապարատների կառուցվածքային հիմունքները, պրոցեսների ջերմային ու նյութական, ապարատների ու մեքենաների նախագծման ու ստուգիչ հաշվարկների կատարման մեթոդիկան:

4. ԱՊՀ էկոնոմիկա (4 կրեդիտ, 120 ժամ)

Տնտեսական օրենքների և օրինաչափությունների դրսևորման բնույթը սննդարդյունաբերության ոլորտում: Սննդարդյունաբերության արտադրական ռեսուրսների /հումքի, կապիտալի, աշխատանքի/ պահանջի գնահատման և տնտեսական արդյունավետության որոշման մեթոդաբանությունը, ցուցանիշները: Կապիտալի պտույտը և շրջապտույտի փուլերի գնահատումը: Կապիտալ ներդրումների պահանջի և ներդրման արդյունավետության գնահատումը, նվազագույն ռեսուրսների և տարբերակների ընտրությունը: Վերամշակող ձեռնարկությունների սննդարդյունաբերության ընդլայնված

վերարտադրությունը, առանձնահատկությունները, աղբյուրները, ցուցանիշները, տիպերը: ԱՊՀ ձեռնարկությունների սննդարդյունաբերության համախառն և ապրանքային արտադրանքը, վերջնական արդյունքը: Համախառն արդյունքի բաշխումը: Պարենային ազգային անվտանգությունը: Արտադրության տնտեսական արդյունավետության էությունը, մակարդակները, ցուցանիշները կանոնական և իրական տնտեսության պայմաններում: Ինքնարժեք՝ տեսակները, հաշվարկման մեթոդաբանությունը, արտերկրների փորձը, իջեցման ուղիները: Աշխատանքի արտադրողականության հաշվարկման մեթոդաբանությունը, մակարդակը, դինամիկան և ցուցանիշները: Ռեսուրսների ամբողջական արտադրողականություն: «Նվազող հատույց» և «Սահմանային օգտակարություն»: Համախառն և զուտ եկամուտ, շահույթ, եկամտաբերություն և շահութաբերություն: Ռեսուրսների ամբողջական արդյունավետություն: Արտադրողական ուժերի և արտադրանքների տեղաբաշխման և մասնագիտացման գիտական հիմունքները, ցուցանիշների համակարգը սննդարդյունաբերության ոլորտում: Կենտրոնացում, համակենտրոնացում և ագրոարդյունաբերական ինտեգրացիա: Գնագոյացումը և ագրարային շուկայի գների համակարգը: Պարենային, ճյուղային ենթահամալիրների էկոնոմիկա /արտադրության զարգացում, տեղաբաշխում, մասնագիտացում, տնտեսական արդյունավետության բարձրացման հիմնախնդիրներ, ցուցանիշներ, SWOT վերլուծություն/: Էությունը, ծագումը, զարգացումը, մուտքը ՀՀ և առաքելությունները: Սարքեթինգի ֆունկցիաները, սկզբունքները, հիմնադրույթները, ծրագիրը, ռազմավարությունը և մարտավարությունը, տեսակները: Սարքեթինգի շրջակա միջավայրը: Ապրանքը մարքեթինգի համակարգում: Սարքեթինգի հետազոտության համակարգը: Սարքեթինգային հաղորդակցություն, ապրանքաշարժ: Գնորդների սպառողական վարքը: Գինը և գնագոյացումը մարքեթինգի համակարգում:

5. Տարայի և փաթեթավորման արտադրության կազմակերպում, կառավարման (մենեջմենթի) հիմունքներ (3 կրեդիտ, 90 ժամ)

Արտադրության կազմակերպման կատեգորիաների համակարգը, հիմնական տարրերը և սկզբունքները, արտադրական համակարգերը և դրանց տեսակները: Արտադրական ցիկլը և դրա տևողությունը, արտադրության կազմակերպման ձևերը, արտադրության համակենտրոնացումը, արտադրության կոմբինացումը և կոոպերացումը, արտադրության կազմակերպման մեթոդները և դրանց հիմնավորումը: Արտադրության կազմակերպման տիպերը՝ հատային, սերիական /խմբակային/, զանգվածային, դրանց առանձնահատկությունները և մեթոդները: Արտադրության կազմակերպման մակարդակի գնահատումը և վերլուծությունը: Արտադրության կազմակերպման պլանավորումը ձեռնարկություններում, արտադրական պլանավորման էությունը, գործառույթները և խնդիրները: Կառավարման էությունը, մեթոդաբանությունը, անհրաժեշտությունը: Կազմակերպությունների ձևերը: Կազմակերպությունների արտաքին և ներքին միջավայրերի բնութագրումը: Կառավարման գործընթացը և գործառույթները: Տարածքային կառավարումը և տեղական ինքնակառավարման համակարգը: Խմբերի կառավարումը: Կոնֆլիկտների, փոփոխությունների և սթրեսի կառավարումը: Արտադրության պաշարների, որակի կառավարումը: Անձնակազմի կառավարումը: Սոցիալական կառավարման էությունը: Ագրոպարենային համակարգի կառավարումը և զարգացման փուլերը: Հակաճգնաժամային

կառավարման խնդիրները: Կառավարման արդյունավետությունը և դրա բարձրացման հիմնական ուղիները:

7. Սառնարանային տեխնիկա (2 կրեդիտ, 60 ժամ)

Սառնարանային մեքենաների թերմոդինամիկ հիմունքները, աշխատանքային պրոցեսը կոմպրեսորի մեջ, երկաստիճանային և կասկադային սառնարանային մեքենաներ, սառնարանային ազենտներ և ջերմակիրներ, սառնարանային մեքենաների կոմպրեսորներ, սառնարանային տեղակայանքների ապարատներ, սառնարանային տեղակայանքների ավտոմատացման հիմունքները, սառնարանային ազրեգատներ, աբսորբցիոն սառնարանային մեքենաներ, էժեկտորային սառնարանային մեքենաներ, սառնարաններ և սառնարանային տեղակայանքներ, սառնարանային խցերի պաղեցման ձևերը, սառնարանային տեղակայանքների սխեմաները, կալորիական հաշվարկները ու սառնարանների սարքավորումների ընտրությունը: Առևտրի սառնարանային մեքենաներ, օդի կոնդենսացումը:

8. Բուսաբուծական մթերքների վերամշակման տեխնոլոգիա (4 կրեդիտ, 120 ժամ)

Որպես վերամշակման օբյեկտ բուսական հումքի բնութագիրը և որակի գնահատումը: Հացահատիկի, լոբազգիների, յուղատու մշակաբույսերի, կարտոֆիլի, բանջարեղենի, մրգերի և հատապտուղների, շաքարի ճակնդեղի և ծխախոտի նախապատրաստման և վերամշակման սկզբունքները, մեթոդներն ու գործընթացները, դրանց էությունը և արտադրության տարբեր ոլորտներում կիրառման առանձնահատկությունները: Բուսաբուծական արտադրանքի պահպանության սկզբունքները, մեթոդներն ու եղանակները: Հացահատիկի, լոբազգիների, յուղատու մշակաբույսերի, կարտոֆիլի, բանջարեղենի, մրգերի և հատապտուղների, շաքարի ճակնդեղի և ծխախոտի պահպանության և վերամշակման տեխնոլոգիաները: Պահածոյագործության և զինեգործության հիմունքները:

9. Անասնաբուծական մթերքների վերամշակման տեխնոլոգիա (4 կրեդիտ, 120 ժամ)

Կաթի և կաթնամթերքների սննդային և կենսաբանական արժեքը: Կաթի կազմը, ֆիզիկական և քիմիական հատկությունները: Կաթի նախնական մշակումը տնտեսություններում: Անարատ կաթնամթերքի, պաղպաղակի, պանիրների, կարագի և կաթնային պահածոների արտադրության տեխնոլոգիաները:

Մսի քիմիական կազմը: Անասունների մորթի տեխնոլոգիան: Մսի նախնական մշակումը: Երշիկների, ապուխտների, կիսաֆաբրիկատների և մսային պահածոների արտադրության տեխնոլոգիաները: Չվի կազմը, դրանից պատրաստված սառեցված և չորացված ձվամթերքների արտադրության տեխնոլոգիան:

Կաշիների ստացման տեխնոլոգիան: Կաշիների դասակարգումը: Կաշիների ներկման գործընթացները: Կաշիների դաբաղումը, պիկելումը: Թավշակաշվի և մորթիների ստացման արտադրական գործընթացները:

10. Գծանկար և գունանկար (12 կրեդիտ, 360 ժամ)

Ուսումնական ակադեմիական գծանկարի բովանդակությունը, նպատակը և խնդիրները: Գծանկարի տեսակները: Երկարատև գծանկար՝ նրա կատարման մեթոդական հերթականությունը: Ուրվանկար, նրա

նպատակն ու խնդիրները: Պարզ երկրաչափական ձև ունեցող առարկաների գծանկարներ: Բարդ երկրաչափական ձև ունեցող առարկաների գծանկարներ: Առարկաների խմբերի գծանկար. նատյուրմորտ, ինտերյեր: Կենդանիների և բույսերի գծանկար: Մարդու գլխի գծանկար: Հիշողությամբ և պատկերացմամբ գծանկարներ: Գույնի ընկալումը և ճիշտ վերարտադրումը: “Տաք” և “սառը” գույներ: Կոլորիտի, գունային զամնայի, նյուանսի և հակադրության միջոցով ձևերը ներկայացնելու և այլ կարողությունների մշակում: Աշխատանքներ գուաշով, ջրաներկով և այլ նյութերով:

11. Դիզայնի տեսություն և մեթոդաբանություն (6 կրեդիտ, 180 ժամ)

Գեղարվեստական կոնստրուկտավորման (նախագծման) հիմնական սկզբունքները ու մեթոդները: Դիզայնի ձևավորման պատմամշակութային նախադրյալներ, նախագծային գործունեության առանձնահատկություններ, նախագծման գործընթացի հիմնական փուլեր, ձևագոյացման օրինաչափություններ, նախագծային մշակույթի դրսեվորման հնարավորությունները ու ձևերը: Արտադրանքին ներկայացվող գեղագիտական պահանջները: Ձևակազմավորող գործոնների հաշվառումը արտադրանքի նախագծման ընթացքում: Ֆունկցիոնալ և էրգոնոմիկական պահանջներ: Առարկայի ձևի ընտրությունը կախված օգտագործվող նյութերից, կոնստրուկցիայից և արտադրության տեխնոլոգիայից: Ձևագոյացման սոցիալ-տնտեսական ասպեկտները:

Գծային հարթապատկերներ, ծավալային և ծավալա-տարածական ձևեր: Նախագծման փուլերը, ստանդարտացում և ունիֆիկացում: Նախագծային գրաֆիկայի ձևերը: Գծային, մոնոքրոմ, պոլիքրոմ պատկերներ: Էսքիզային գրաֆիկա: Հեռանկարային պատկերներ: Մակետավորում:

Գունաբանությունը որպես գիտություն գույնի մասին, գույնի ֆիզիկական էությունը, մարդու գունաընկալման հոգեֆիզիոլոգիական առանձնահատկությունները:

Էրգոնոմիկայի գլխավոր դրույթները և բաժինները, անտրոպոմետրիա: Մարդ-մեքենա համակարգերի էրգոնոմիկական հետազոտման և նախագծման սկզբունքները:

12. Համակարգչային գրաֆիկա և մոդելավորում (8 կրեդիտ, 240 ժամ)

Համակարգչային գրաֆիկական մոդելավորման սկզբունքները: Երկչափ և եռաչափ մոդելներ: Գրաֆիկական համակարգերի տեխնիկական և ծրագրային ապահովվումը: Photoshop, AutoCAD, Corel Draw ծրագրերի միջոցով գործնական կոմպոզիցիոն և ընդհանուր դիզայներական/նախագծային խնդիրների լուծում:

Photoshop. Ինտերֆեյս: Ծրագրի հիմնական պատուհան: Հրամանների և մենյուի տողեր: Գործիքային վահանակներ: Ռաստրային պատկերներ: Գույներ և երանգներ: Գունային մոդելներ: Գույների բնութագրերը: Գույնի կառավարումը: Տարածքների ընտրություն և առանձնացում: Նկար և գունաձածկում: Դիմակներ: Շերտեր: Էֆֆեկտներ: Ուրվագծեր: Տեքստ: Տոնային և գունային ուղղում: Ռետուշ: Տպագրում:

AutoCAD. Գրաֆիկական մոդելավորման AutoCAD համակարգը: AutoCAD-ի աշխատանքային միջավայրը և նրա կարգավորումը: Եռաչափ տարածության թվային մոդելը և գծային ձևափոխությունները: Եռաչափ տարածության գրաֆիկական մոդելները և նրանց դասակարգումը: Տեսքերի կարգավորման ինտերակտիվ 3D ORBIT ռեժիմը: AutoCAD համակարգի պրմիտիվ ձևերը և նրանց դասակարգումը: Երկրաչափական ձևերի գրաֆիկական մոդելի պարամետրերը: Միաչափ բազայի

պրիմիտիվների կառուցումը հարթության վրա և տարածության մեջ: Երկչափ բազային պրիմիտիվներ (մակերևույթներ): Եռաչափ բազային պրիմիտիվներ (կարծր մարմիններ): Հարթ կազմածո ձևերի մոդելավորումը: Կազմածո մակերևույթների մոդելավորումը: Կազմածո մարմինների մոդելավորումը: Բլոկների և նրանց ատրիբուտներ մոդելավորումը: Ձևափոխությունների դասակարգումը: Օբյեկտների ընտրությունը: Օբյեկտների դիրքային ձևափոխությունները: Օբյեկտների ներքին պարամետրերի փոփոխությունները: Այլ ձևափոխություններ և կոմստրուկտիվ կառուցումներ: Օբյեկտի երկրաչափական մոդելավորման մեթոդները: Գրաֆիկական մոդելների ներկածածկումը և երանգավորումը: Գծագրի թերթերի ստեղծումը և ստանդարտ ձևավորումը: Գծագրի տեսքերի, կտրվածքների և հատույթների կառուցումը: Գծագրերի չափադրումը և տպագրումը:

Corel Draw. Ծրագրի հիմնական պատուհան: Հրամանների և մենյուի տողեր: Գործիքային վահանակներ: Փաստաթղթերի ֆայլերի կառավարում: Նկարչական գործիքներ: Վեկտորային նկարի սկզբունքը: Գործիքների ձևերը: Ամրակցման կետերն ու ուրվագծերը: Օբյեկտի չափերի և ձևի փոփոխում: Կոմպոզիցիաների ստեղծում: Ֆիգուրների ստեղծումը և ձևափոխումը: Օբյեկտների որոնումը, փոխարինումը և կրկնօրինակումը: Օբյեկտների ձևափոխման եղանակները: Օբյեկտների խմբավորումը: Օբյեկտների աղավաղումը: Գույնի վերարտադրման համակարգչային տեխնոլոգիաները: Տեքստի մուտքը և խմբագրումը: Տեքստի սիմվոլների ֆորմատավորումը: Հատուկ սիմվոլներ: Էֆեկտների կիրառումը: Շրիֆտների ատրիբուտների կառավարում: Ուղղագրություն: Էջի պարամետրեր: Աշխատանքային տարածության կարգավորում: Գունածածկման և թափանցիկության հատուկ տեսակներ: Արտահոսում: Տարածական էֆեկտներ: Էքստրուզիա: Ստվերներ: Հեռանկար: Ոսպնյակներ և ձևավորում: Վեկտորային և ռաստրային պատկերներ: Վեկտորային պատկերներից ռաստրայինի և հակադարձ կոնվերտավորում: Ռաստրային պատկերների խմբագրում: Ֆիլտրեր: Տպագրում:

13. **Կոմպոզիցիայի հիմունքներ (10 կրեդիտ, 300 ժամ)**
 Ծրագիրը ընդգրկում է դիզայնում ձևերի կառուցման ընդհանրական ներքին օրինաչափությունների մասին գիտատեսական բովանդակությունը: Ուսումնասիրվում է տեսողության ֆիզիոլոգիան, ձևի, տարածության և շարժման ընկալումը, տեսողական պատրանքները, գույնի ընկալումը: Ձևը՝ որպես ընկալվող առարկայի վիզուալ բոլոր հատկանիշների համագումար, նրա տարատեսակներն ու հատկությունները, դիրքը, մեծությունը, զանգված, տեկստուրա, ֆակտուրա, դիտման հեռավորություն, լուսաստվեր: Ներդաշնակեցման հիմնական միջոցներ՝ համամասնություն, նույնություններ, նյուանս և հակադրություն, մասշտաբայնություն, ռիթմ, չափման միավորներ, մոդուլ: Կոմպոզիցիայի կենտրոն, ակցենտ, ակսեսուար, ինտերվալ: Ֆրոնտալ, ծավալային և տարածական կոմպոզիցիաներ:

14. **Շրիֆտային գրաֆիկա (7 կրեդիտ, 210 ժամ)**
 Տեքստային բնօրինակների հիմնական տեսակները: Պոլիգրաֆիկական շրիֆտներ: Շրիֆտային ձևավորման ընտրություն: Համակարգչային շրիֆտները և նրանց դասակարգումը:
 Շրիֆտի երեք հիմնական նշանակությունները՝ շրիֆտը որպես վիզուալ կոմունիկացիայի միջոցներից մեկը, շրիֆտը որպես արվեստի ձևերից մեկը, շրիֆտը և նրա վերարտադրման տեխնիկական ձևերը:

Ուսուցման երեք հաջորդական փուլերը՝ արհեստագործական, տեսական և տեսա-գործնական: Շրիֆտային գրաֆիկան որպես սկզբունքային հասկացություն, շրիֆտի տիպերի դասակարգում, տառերի կոնկրետ տեսակների կառուցման սկզբունքները, շրիֆտային գույգերի ստեղծում, բառի և երկրաչափական ձևի համադրում, բառի իմաստի շրիֆտային մեկնաբանում, ֆիրմային ոճի տարրերի (լոգոտիպ) ստեղծում:

Ընտրովի դասընթացների կրթաբլոկ (51 ժամ)

ՄԱՍՆԱԳԻՏԱՑՄԱՆ ԴԱՍԸՆԹԱՑՆԵՐԻ ԿՐԹԱԲԼՈԿ

Բուհական բաղադրիչ

1. Փաթեթավորման տեխնոլոգիա և սարքավորումներ (14 կրեդիտ, 420 ժամ)

Փաթեթավորման գործընթացի տեխնոլոգիական կառուցվածքը: Փաթեթավորում և նրա ֆունկցիաները: Տարայի և փաթեթավորման դասակարգումը: Փաթեթավորման մասնագիտացված եղանակները: Մթերքի հատկությունների և փաթեթավորման գործընթացի միջև եղած փոխազդեցությունները: Փաթեթավորման գործընթացի ստուգման եղանակները:

Փաթեթավորող սարքավորումների դասակարգումը, նրանց հաշվարկման եղանակները, գիտական նվաճումների լուսաբանումը: Սարքավորումների հիմնական տեսակների ֆունկցիոնալ սխեմաներ: Բաժնաչափիչներ: Չերմետիկացման և խցանման եղանակները: Պիտակավորման ավտոմատներ: Փոխադրական փաթեթավորման սարքավորումները: Տիպային հանգույցներ, մեխանիզմներ, հարմարանքներ և նրանց հաշվարկը: Փաթեթավորման գործընթացների կազմակերպման հիմնական դրույթները, նրանց օպտիմալացումը, մեխանիզացումը և ավտոմատացումը, չափանիշների ու սահմանափակումների համակարգերը:

2. Փաթեթավորման նյութեր (5 կրեդիտ, 150 ժամ)

Փաթեթավորման նյութերի դասակարգումը: Հանքային և օրանական ծագման փաթեթավորման նյութեր: Հանքային նյութեր՝ մետաղ, ապակի, կերամիկա: Ապակե տարայի դասակարգումը: Պոլիմերները: Փաթեթավորման բնագավառում կիրառվող պոլիմերների տեսակները, հատկությունները և նշանակությունը: Բնական և արհեստական ծագում ունեցող պոլիմերային նյութերի օգտագործումը: Բնական պոլիմերներ՝ փայտ, թուղթ, ստվարաթուղթ և նրանց տարատեսակները: Արհեստական պոլիմերներ՝ պլաստմասսաներ, ցելոֆան, պոլիէթիլեն, պոլիպրոպիլեն, պոլիէթիլենտերեֆտալաթ, պոլիվինիլքլորիդ, պոլիվինիլիդենքլորիդ, պոլիստիրոլ, պոլիամիդ: Բազմաշերտ և կոմպոզիցիոն փաթեթավորման նյութեր, նրանց արտադրության եղանակները, ֆիզիկական, քիմիական և կենսաբանական հատկությունները, նրանցից փաթեթների պատրաստման, զոդման եղանակները: Տարբեր նյութերից փաթեթների վրա կատարվող տպագրության եղանակները: Թաղաններ: Ջերմաձևավորման ժամանակ օգտագործվող թաղանթներ: Ջերմակցվող թաղանթներ, ստրեչ թաղանթներ: Պոլիմերային թաղանթների մետաղացման անհրաժեշտությունը և մեթոդները: Վակուումային և ձևափոխված գազային միջավայրում փաթեթավորման համար օգտագործվող թաղանթներ: Կենսաքայքայվող փաթեթավորման համար կիրառվող փաթեթավորման նյութեր: Նրանց հատկությունների

զարգացման հիմնական միտումը:

3. **Տարայի և փաթեթվածքի օգտահանում (4 կրեդիտ, 120 ժամ)**

Փաթեթվածքը և շրջակա միջավայրը: Փաթեթավորման թափոնների կառուցվածքը արտադրության և ապրաքաշրջանառության ոլորտում: Փաթեթվածքի օգտահանմանը ներկայացվող պահանջները: Փաթեթվածքի օգտահանման հիմնախնդիրը և նրա լուծման եղանակները: Երկրորդային վերամշակման տեսական հիմունքներն ու տեխնոլոգիական ապահովվումը: Փաթեթավածքների թափոնների օգտահանման աշխարհի զարգացած երկրների փորձը: Գերմանիայի երկակի համակարգը: Փաթեթավորման թափոններին ներկայացվող Եվրոմիության դիրեկտիվները:

4. **Տարան և նրա արտադրությունը (6 կրեդիտ, 180 ժամ)**

Տարայի և փաթեթավորման դասակարգումը: Տարաների հիմնական պատրաստման եղանակները և պատրաստման համար օգտագործվող սարքավորումներ: Տարայի ստուգման հիմնական մեթոդները: Տարայի որակը բնութագրող ցուցանիշները: Տարաների պատրաստման գործընթացների կազմակերպման հիմնական դրույթները, նրանց օպտիմալացումը, մախանիզացումը և ավտոմատացումը, չափանիշների ու սահմանափակումների համակարգերը:

5. **Փաթեթավորման կոնստրուկտավորման սկզբունքները (3 կրեդիտ, 90 ժամ)**

փաթեթավորման կոնստրուկտավորման հիմնական գործոնները, փաթեթների ձևագոյացման առանձնահատկությունները, նրանց նախագծման ու մոդելավորման էտապները: Ձևի արխիտեկտոնիկային և կոնպոզիցիոն օրինաչափությունների սկզբունքներին համապատասխան ֆունկցիոնալ, էրգոնոմիկական, տնտեսական, գեղագիտական և տեխնոլոգիական տեսանկյուններից նպատակահարմար տարաների և փաթեթների ստեղծման արվեստը: Հարթ ձևերից, պարզից դեպի բարդ՝ ծավալային ձևերով դրսևավորվող և տարանյութ տարաների և փաթեթների կատարում: Կոնստրուկտավորման տեխնիկաների և կատարման տեսակների՝ գունագրաֆիկական տեսքեր, տեխնիկական գծագրեր, մանրակերտեր և փորձնական մոդելների ուսումնասիրում: Գույն, պիտակավորում, տեղեկատվական և գովազդային միջոցներ որպես կոնստրուկտավորման տարրեր:

6. **Փաթեթվածքների և տարայի դիզայն-նախագծում (13 կրեդիտ, 390 ժամ)**

Փաթեթի նախագծման ժամանակ լուծվում են կոնստրուկտիվ, ինֆորմացիոն, գովազդային, մարքետինգային, գեղագիտական, էրգոնոմիկական և էկոլոգիական խնդիրներ: Այս խնդիրների լուծումը պահաջում է հատուկ մոտեցումներ և մեթոդներ: Փաթեթի դիզայնը համակարգված հասկացողություն է՝ «նպատակ-գործընթաց-արդյունք»:

«Նպատակը» որոշվում է փաթեթի ֆունկցիաներով ընդհանրապես:

«Գործընթացը» իր մեջ ներառում է ստեղծագործական տակտիկական և ստրատեգիական, կոնստրուկտորական և տեխնոլոգիական գիտելիքներ:

«Արդյունքը» որոշվում է սպառողների կողմից: Այս հասկացողությունները և դրանց ուսումնասիրումը բնորոշվում են դիզայն նախագծի հիմնական և առանձնահատուկ մեթոդներով, որոնց ուսուցման մեթոդները կազմում են այս կուրսի էությունը: Կարևոր են մինչնախագծային հետազոտական փուլը, էսքիզային որոնման փուլը, նախագծային մշակման փուլը, մակետավորումը և փորձարկման փուլը:

7. **Գովազդային միջոցներ և տպագրական գործ (11 կրեդիտ, 330 ժամ)**
 Գովազդային գործունեություն: Գովազդային գործունեության տնտեսական, սոցիոլոգիական, հոգեբանական և մշակութային նախապայմանները: Գովազդային գործունեությունը ինչպես ժամանակակից մարքեթինգի բաղկացուցիչ մաս: Գովազդային գործունեության տիպոլոգիական ձևերը և իրագործման միջոցները: Գովազդային գործունեության տեսակները: Հեռուստատեսային գովազդ: Տպագիր գովազդ: Գովազդման այլ միջոցներ: Պիտակը որպես գովազդի միջոց: Ապրանքանիշը որպես գովազդի միջոց: Տպագրական տեխնոլոգիաներ: Տեքստային ինֆոմացիայի վերամշակման տեխնոլոգիա: Տպագրական հրատարակչության տեսակները: Հրատարակության ֆորմատներ: Պատկերային ինֆորմացիայի մշակման արդի տեխնոլոգիայի խնդիրներն ու կառուցվածքը: Տպագրական գործընթացների տեխնոլոգիա: Տեսական հիմունքները: Ֆիզիկա-քիմիական երևույթները տպագրական շերտի շփման ընթացքում: Ներկի տեղափոխումը տպագրական մեքենաների ներկման ապարատներում: Տպագրությունը կոշտ, չներծծվող նյութերի մակերևույթների վրա: Բազմագույն տպագրության տեսական և փորձնական հիմունքները: “Թաց” և ”չոր” տպագրություն: Տպագրության որակի գնահատման ընդհանրական չափորոշիչները: Տպագրական գործընթացի կառավարումը: Տպագրական սարքավորումներ: Նրանց դասակարգումը, նշանակությունը և աշխատանքի սկզբունքները: Տպագրական տեխնոլոգիաների և սարքավորումների զարգացման հեռանկարները:
8. **Լոգիստիկա (4 կրեդիտ, 120 ժամ)**
 Առարկայի ուսումնասիրման խնդիրները հիմնականում հանգում են՝ Լոգիստիկ ապարատի, զարգացման գործոնների և գործառույթների ոլորտների ուսումնասիրությունը: Լոգիստիկայի գործնական կիրառման ուսումնասիրությունը: Այս առարկայի նպատակն է ուսումնասիրել՝ Լոգիստիկայի ծագման պատմական արմատները, բնութագիրը և նշանակությունը: Լոգիստիկայի զարգացման մակարդակները: Լոգիստիկայի հիմնական պահանջները: Տեղեկատվական լոգիստիկա: Լոգիստիկ կառավարման կազմակերպումը: Լոգիստիկայի դերը արտաքին տնտեսական կապեր ապահովելիս: Փաթեթավորումը լոգիստիկայում:
9. **Տարաների ծավալային ծեփում (5 կրեդիտ, 150 ժամ)**
 Ֆորմայի, ձևի և նյութի վերածված պատկերը, հնարավորություն է տալիս, որպեսզի ռեալ և վիզուալ պատկերացում ունենալ կոնկրետ իրի և ապրանքի մասին: Կավից պատրաստված սննդամթերքի տարայի և փաթեթի մակետներ: Տարայի և փաթեթի տուփերի մակետներ: Նույն նյութից պատրաստված փոքր և մեծ չափերի տրանսպորտային տարայի մակետներ: Թաց կավից պատրաստված, հուշանվեր հանդիսացող փաթեթի մակետներ: Կերամիկական կավից պատրաստված քաղցրավենիքի տուփեր: Կիսաֆաբրիկատ մսամթերքի մակետների ծեփում: Կավից ստեղծված մակետների ձևավորումը և դրանց հարդարանքի ստեղծում: Կավե մակետի արտաքին շերտի սոսնձման նյութի ընտրում և հաշվառում: Մակետին թղթ կամ այլ նյութի ամրացում: Ջարդահարդարանքի կավե տեսակների նորությունների ստեղծում:
10. **Ֆիրմային ոճ (5 կրեդիտ, 150 ժամ)**
 Ֆիրմային ոճը որպես գրաֆիկական դիզայնի արդի և հիմնարար բաժին: Էմբլեմ, լոգոտիպ, ապրանքանիշ, ֆիրմային շրիֆտ, բլանկ, ծրար և այլ

աքսեսուարներ: Ֆիրմային ոճը որպես փաթեթավորման բնագավառի բոլոր էտապների ու բաղադրամասերի նախագծման բաղադրիչ: Խորհրդանիշների ուսուցումը՝ նրանց նախատիպի կրեմատոնիմի և նրան հաջորդող ձևերի մանրամասն ուսումնասիրությունը: Ֆիրմային ոճի ուսուցումը: Ոճի առանձնահատկության զգացողությունը և տարբեր բնագավառներին յուրահատուկ ամեն մի աքսեսուարի առանձնահատուկ լուծման ունակությունը:

11. **Գունատեսություն (6 կրեդիտ, 180 ժամ)**

«Գունատեսություն» առարկան ընդգրկում է գույների դասակարգման և դրանց կիրառության մեթոդներն ու ձևերը դիզայնում: Առարկան դասավանդվում է և՛ դասախոսությունների և՛ գործնական աշխատանքների ձևով: Ուսումնական դասընթացը ներառում է գույների դասակարգումը տարբեր ժամանակաշրջաններում և տարբեր դպրոցների ու հեղինակների մշակած մեթոդոլոգիաների ուսումնասիրությունը: Գործնական աշխատանքները հիմնականում կատարվում են կիրառական նշանակություն ունեցող վարժությունների և միջոցների կատարման եղանակով:

Առարկան համարվում է հիմնարար դիսցիպլին «դիզայն»-ի և հարակից մասնագիտությունների համար:

Մասնագիտացման դասընթացներ (68 ժամ)

Ընտրովի դասընթացների կրթաբլոկ (51 ժամ)

Ֆակուլտատիվ դասընթացների կրթաբլոկ (34 ժամ)

4.1. Առկա ձևով ուսուցման դեպքում լսարանային պարապմունքներին պետք է տրամադրվի յուրաքանչյուր ուսումնական դասընթացին հատկացվող ժամաքանակի 50% -ից ոչ պակաս, իսկ հեռակա ձևով ուսուցման դեպքում՝ 10%-ից ոչ պակաս:

5. 310715 ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԵՎ ՊԱՐԵՆԱՅԻՆ ԱՐՏԱԴՐԱՆՔԻ ՓԱԹԵԹԱՎՈՐՄԱՆ ՏԵԽՆՈԼՈԳԻԱ ԵՎ ԴԻՋԱՅՆ ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅԱՄԲ ՏԵԽՆԻԿԱՅԻ ԵՎ ՏԵԽՆՈԼՈԳԻԱՅԻ ԲԱԿԱԼԱՎՐԻ ՊԱՏՐԱՍՏՄԱՆ ՀԻՄԱՆԱԿԱՆ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳՐԻ ՅՈՒՐԱՑՄԱՆ ԺԱՄԿԵՏՆԵՐԸ

5.1. Տեխնիկայի և տեխնոլոգիայի բակալավրի պատրաստման հիմնական կրթական ծրագրի յուրացման ժամկետը, ներառյալ ուսանողի հետազոտական աշխատանքը, առկա ուսուցման ձևով 242 շաբաթ է, որից.

- տեսական ուսուցումը՝ 150 շաբաթ,
- քննաշրջանները՝ 27 շաբաթ,
- պրակտիկաները՝
 - ուսումնական պրակտիկա 4 շաբաթ
 - արտադրական պրակտիկա 10 շաբաթ
 - նախադիպլոմային 5 շաբաթ
- եզրափակիչ պետական որակավորումը, ներառյալ ավարտական որակավորման (դիպլոմային) նախագծի պատրաստումը և պաշտպանությունը՝ 10 շաբաթ,
- արձակուրդները 36 շաբաթ

Դիպլոմային նախագծի թեմաները ղեկավարի նշանակումով ամբիոնի նիստի հաստատմամբ ուսանողին տրվում են մինչև արտադրական պրակտիկայի մեկնելը (3-րդ կուրսում):

Դիպլոմային աշխատանքի կատարման ժամանակացույցը, ընթացիկ վերահսկման և ատեստավորման ձևը, պաշտպանության թույլատրման կարգը սահմանում է բուհը (Ֆակուլտետը), որը հաստատում է բուհի գիտական խորհուրդը:

5.2. Միջնակարգ (լրիվ) ընդհանուր կրթություն ունեցող անձանց համար ճարտարագետ բակալավրի պատրաստման հիմնական կրթական ծրագրերի յուրացման ժամկետները հեռակա ուսուցման ձևով երկարացվում են մինչև 1 տարի՝ սույն պետական կրթական չափորոշիչի թ. 1.2-ով սահմանված ժամկետի նկատմամբ:

5.3. Ուսանողի ուսումնական բեռնվածքի առավելագույն ծավալը սահմանվում է շաբաթական 45 ժամ՝ ներառյալ լսարանային և արտալսարանային (ինքնուրույն) աշխատանքները:

5.4. Առկա ուսուցման ձևով սովորող ուսանողի լսարանային պարապմունքների ծավալը չպետք է գերազանցի շաբաթական 30 ժամ: Նշված ծավալում չեն ընդգրկվում ֆիզիկական կուլտուրայի և ֆակուլտատիվ դասընթացների դասաժամերը: Ուսումնական տարվա տեսական ուսուցման տևողությունը 34 շաբաթ է:

5.5. Հեռակա ուսուցման ձևով սովորող ուսանողի համար պետք է ապահովվի տարեկան 160 ժամից ոչ պակաս ծավալով դասախոսների հետ պարապմունքներ անցկացելը:

5.6. Ուսումնական տարվա արձակուրդները պետք է 3-10 շաբաթ լինեն, այդ թվում՝ 2 շաբաթից ոչ պակաս՝ ձմեռային քննաշրջաններից հետո:

6. 310715 ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԵՎ ՊԱՐԵՆԱՅԻՆ ԱՐՏԱԴՐԱՆՔԻ ՓԱԹԵԹԱՎՈՐՄԱՆ ՏԵԽՆՈԼՈԳԻԱ ԵՎ ԴԻՋԱՅՆ ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅԱՄԲ ՏԵԽՆԻԿԱՅԻ ԵՎ ՏԵԽՆՈԼՈԳԻԱՅԻ ԲԱԿԱԼԱՎՐԻ ՊԱՏՐԱՍՏՄԱՆ ՀԻՄՆԱԿԱՆ ԿՐԹԱԿԱՆ ԾՐԱԳՐԻ ՄՇԱԿՄԱՆ ԵՎ ԻՐԱԿԱՆԱՑՄԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԻՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՎՈՂ ՊԱՅՄԱՆՋՆԵՐԸ

6.1. Տեխնիկայի և տեխնոլոգիայի բակալավրի պատրաստման հիմնական կրթական ծրագրի մշակմանը ներկայացվող պահանջները.

6.1.1. Սույն պետական կրթական չափորոշիչի հիման վրա բուհն ինքնուրույն է մշակում և հաստատում տեխնիկայի և տեխնոլոգիայի բակալավրի պատրաստման հիմնական կրթական ծրագիրը:

Ուսանողի կողմից ընտրովի դասընթացների ուսումնասիրությունը պարտադիր է, իսկ նրանց ցանկը երաշխավորական բնույթ է կրում, որը կարող է փոփոխել կամ լրացնել բուհը:

Ուսումնական դասընթացի բաղադրիչների տեսակները (դասախոսություն, գործնական, սեմինար, լաբորատոր պարապմունքներ, տնային և կուրսային աշխատանքների խորհրդատվություն և այլն) և ծավալները՝ դասընթացին հատկացված դասաժամերի շրջանակում սահմանում է բուհը: Ուսուցման ողջ շրջանում ուսումնական ժամաքանակի ընդհանուր հաշվեկշռում ակտիվ մեթոդներով ուսանողի տեսական ուսուցումը չպետք է ցածր լինի 25%-ից:

Ուսանողի գիտելիքների ստուգման և գնահատման համակարգի տեսակն ընտրում է բուհը: Տվյալ դասընթացից ուսանողի գիտելիքների եզրափակիչ գնահատականը չպետք է հիմնավորվի միայն վերջին քննության (ստուգարքի) արդյունքով, այն պետք է

հաշվի առնի ուսանողի ակտիվությունը դասընթացից և ընթացիկ առաջադիմությունը կիսամյակի(ների) ընթացքում: Եզրափակիչ գնահատման դեպքում գնահատականի 40 %-ը ձևավորում է ընթացիկ առաջադիմությանը և միջանկյալ ստուգումներով, իսկ 60%-ը՝ եզրափակիչ քննության (ստուգարքի) արդյունքով:

Քննությունների անցկացման հիմնական ձևը գրավոր կամ գրավոր-բանավորն է: Բացառության կարգով բուհը կարող է սահմանել բանավոր քննություններ, բայց դրանք չպետք է գերազանցեն քննությունների ընդհանուր քանակի 25%-ը: Բուհի իրավունքն է ուսումնական դասընթացի եզրափակիչ ստուգման եղանակի (ստուգարք կամ քննություն) ընտրությունը և ձևի սահմանումը:

Ուսանողների գիտելիքների ընթացիկ գնահատման համակարգում բուհն օգտագործում է իրեն նպատակահարմար գնահատման սանդղակը: Միջազգային մասնագիտական կրթական համակարգին ինտեգրվելու և ուսանողների ակադմիական շարժունակությունն ապահովելու նպատակով ուսումնական գործընթացում գերադասելի է գիտելիքների ստացման և գնահատման վարկային (կրեդիտային) համակարգի ներդրումը և օգտագործումը: Դասընթացից եզրափակիչ գնահատական նշանակելու դեպքում անհրաժեշտ է անցնել գիտելիքների գնահատման ավանդական համակարգին զուգահեռ («գերազանց», «լավ», «բավարար», «անբավարար», «ստուգված», «չստուգված») անցնել 20 բալային համակարգի:

Կուրսային աշխատանքը դիտարկվում է որպես դասընթացի ուսումնական բաղադրիչ և իրականացվում է այդ դասընթացին հատկացրած դասաժամերի հաշվին: Հիմնական մասնագիտական դասընթացներից կուրսային աշխատանքի կատարելը պարտադիր է, բայց ուսուցման ողջ շրջանում դրանք չպետք է գերազանցեն 5-ը:

Մասնագիտության ուսումնական պլանով (հավելված 2) նախատեսված բոլոր ուսումնական դասընթացների, կուրսային աշխատանքների և պրակտիկաների համար պարտադիր է եզրափակիչ գնահատականի նշանակումը:

Մասնագիտացման դասընթացների կրթաբլոկը ընդհանուր մասնագիտական դասընթացների կրթաբլոկի տրամաբանված հաջորդականությունն է, որը ընտրած մասնագիտությամբ նախատեսված գործունեության բնագավառներում նպաստում է ուսանողի խոր մասնագիտական գիտելիքների և ունակությունների ձեռքբերմանը: Այն մասնագիտությունների գծով, որոնց անվանման մեջ առկա է տարա և փաթեթավորում արտահայտությունը, ընտրած բնագավառի համար շրջանավարտի պատրաստման առանձնահատկությունները առաջին հերթին հաշվի են առնվում մասնագիտացման դասընթացների միջոցով: Բուհը պետական կրթական չափորոշիչի հավելված 1-ում տրված ցանկից ինքնուրույն է ընտրում իրեն համապատասխանող մասնագիտացումը և իրավունք ունի փոփոխելու կամ լրացնելու մասնագիտացման դասընթացների ցանկը կամ էլ ՀՀ ԿԳՆ մասնագիտությունների պետական կրթական չափորոշիչը մշակող գիտամեթոդական հանձնաժողովի հետ համաձայնեցրած՝ ձևավորելու նոր մասնագիտացում:

Ֆակուլտատիվ դասընթացների կրթաբլոկի ցանկը նույնպես երաշխավորական բնույթ է կրում և ուսանողի համար պարտադիր չէ, իսկ դրանց հաճախելու դեպքում կրթաբլոկին հատկացրած ժամաքանակների 30%-ին վերաբերող դասընթացներից պարտադիր է ուսանողների գիտելիքների ստուգումը և գնահատումը:

6.1.2. Մասնագիտության հիմնական կրթական ծրագիրն իրականացնելու դեպքում բուհն իրավասու է՝

- 5%-ի սահմաններում փոփոխել դասընթացների կրթաբլոկների հատկացրած ժամաքանակները, իսկ առանձին դասընթացներին՝ մինչև 10%-ի սահմաններում,

- ձևավորել հունանիտար և սոցիալ-տնտեսագիտական դասընթացների կրթաբլոկ, որի հանրապետական բաղադրիչում նշված 12-ից (թ. 4 բաժին) պարտադիր է հետևյալ դասընթացների առկայությունը՝

 - «Ֆիզիկական կուլտուրա»,

 - «Հայ ժողովրդի պատմություն»,

«Հայոց լեզու և գրականություն»,
«Ռուսաց լեզու և խոսքի մշակույթ»,
«Օտար լեզու»,
«Փիլիսոփայություն»:

Մնացած դասընթացները կարող են ընդգրկվել ըստ բուհի հայեցողության: Այս դեպքում հնարավոր է նրանց միջդասընթացային միավորումը՝ բովանդակության պարտադիր նվազագույնի պահպանմամբ:

Եթե դասընթացը ընդհանուր մասնագիտական կամ մասնագիտացման դասընթացների կրթաբլոկի մի մասն է կազմում, դրա համար հատկացված ժամերը վերաբաշխվում են ՀՍՏ դասընթացների վրա:

Ֆիզիկական կուլտուրայի պարապմունքները հեռակա և դրսեկության ձևերով ուսումնառող ուսանողների համար կարող են իրականացվել նրանց ցանկությամբ,

- ընդհանուր հումանիտար և սոցիալ-տնտեսագիտական (ՀՍՏ) դասընթացների դասավանդումն իրականացնել հեղինակային դասախոսությունների, անհատական և կոլեկտիվ գործնական պարապմունքների, առաջադրանքների և սեմինարների ձևով՝ բուհի մշակած ծրագրերով, հաշվի առնելով բուհի մասնագիտական առանձնահատկությունները, դասախոսների հետազոտական ուղղվածությունը և հակումները, որոնք կապահովեն կրթաբլոկի դասընթացների թեմատիկայի լուսաբանումը՝ ուսանողների մասնագիտական կողմնորոշմանը համապատասխան,

- սահմանել ընդհանուր հումանիտար և սոցիալ-տնտեսագիտական (ՀՍՏ), ընդհանուր մաթեմատիկական և բնագիտական (ԸԲ) կրթաբլոկներում ընդգրկված դասընթացների առանձին բաժինների դասավանդման անհրաժեշտ խորությունը՝ կրթաբլոկների դասընթացների ուղղվածությանը համապատասխան և մասնագիտության առանձնահատկությունների հաշվառմամբ: Բուհական բաղադրիչներին առանձնացված ժամաքանակները բուհի հայեցողությամբ կարող են օգտագործվել հանրապետական բաղադրիչներում ընդգրկված դասընթացների ավելի խորը դասավանդման համար, իրականացնել 310715 Գյուղատնտեսական և պարենային արտադրանքի տարա և փաթեթավորում մասնագիտությամբ տեխնիկայի և տեխնոլոգիայի բակալավրի պատրաստման հիմնական կրթական ծրագիրը կրճատված ժամկետով՝ համապատասխան ուղղվածության միջին կամ բարձրագույն մասնագիտական կրթություն ունեցող ուսանողների համար: Ուսուցման ժամկետների կրճատումը կատարվում է մասնագիտական կրթության նախորդ աստիճանում ուսանողների ձեռք բերած գիտելիքների, ունակությունների և հմտությունների հիման վրա: Այդ դեպքում ուսուցման տևողությունը 2 (երկու) տարուց պակաս չպետք է լինի: Կրճատված ժամկետով ուսուցումը թույլ է տրվում նաև այն անձանց, որոնց կրթական մակարդակը և բացառիկ ընդունակությունները բավարար հիմք են նման ուսուցում իրականացնելու համար, առանձին դեպքերում, մասնագիտությունների պետական կրթական չափորոշիչները մշակող ԿԳՆ գիտամեթոդական հանձնաժողովի հետ համաձայնեցված՝ 310715 Գյուղատնտեսական և պարենային արտադրանքի տարա և փաթեթավորում մասնագիտության համար բուհերն իրավունք ունեն մինչև 20%-ի սահմանում փոփոխել ընդհանուր մասնագիտական դասընթացների (ԸՄԴ) կրթաբլոկի ժամաքանակը, իսկ առանձին դասընթացները՝ մինչև 40%-ի սահմաններում:

6.2. Ուսումնական գործընթացի կադրային ապահովման պահանջները.

Տեխնիկայի և տեխնոլոգիայի բակալավրի պատրաստման հիմնական կրթական ծրագրերի իրականացումը պետք է ապահովվի գիտամանկավարժական կադրերով, որոնք, որպես կանոն, ունեն դասընթացների դասավանդման ուղղվածությանը համապատասխանող բազային կրթություն (առնվազն դիպլոմավորված մասնագետի կամ մագիստրոսի) և հետևողականորեն զբաղվում են հետազոտական և գիտամեթոդական գործունեությամբ: Հատուկ մասնագիտացնող դասընթացներ դասավանդող դասախոսները, որպես կանոն, պետք է ունենան գիտական աստիճան (գիտական կոչում, արվեստի ոլորտի պատվավոր կոչում և այլն) և/կամ համապատասխան գործունեության ոլորտում աշխատանքի փորձ:

Գիտական աստիճան և կոչում ունեցող դասախոսները պետք է կազմեն պրոֆեսորադասախոսական կազմի 50%-ից ոչ պակասը:

Հիմնական հաստիքային դասախոսները և 0,25 հաստիքից բարձր ձևակերպված համատեղողները նույնպես պետք է կազմեն ընդհանուրի 50%-ից ոչ պակաս:

6.3. Ուսումնական գործընթացի ուսումնանեթոդական ապահովման պահանջները.

Տեխնիկայի և տեխնոլոգիայի բակալավրի պատրաստման հիմնական կրթական ծրագրերի իրականացումը պետք է ներառի ուսանողների կողմից մասնագիտական դասընթացների լաբորատոր, գործնական (սեմինար) աշխատանքների կատարում (Գծանկար և գունանկար, դիզայնի տեսություն և մեթոդաբանություն, կոմպոզիցիայի հիմունքներ, շրիֆտային գրաֆիկա, փաթեթավորման տեխնոլոգիա և սարքավորումներ, փաթեթավորման նյութեր, տարայի և փաթեթվածքի օգտահանում, փաթեթավորման կոնստրուկտավորման սկզբունքները, փաթեթվածքների և տարայի դիզայն-նախագծում, գովազդային միջոցներ և տպագրական գործ), ներառյալ որպես պարտադիր բաղադրիչ՝ համակարգչային կիրառական ծրագրային փաթեթների օգտագործմամբ գործնական առաջադրանքների կատարում: Պարտադիր պահանջ է նաև անհրաժեշտ տեղեկատվական բազայի ստեղծումը, որն ապահովվում է բարձրորակ մասնագետի պատրաստումը և ուսանողի մուտքը տեղեկատվական աղբյուրներ, ներառյալ internet-ը:

Տեխնիկայի և տեխնոլոգիայի բակալավրի պատրաստման հիմնական կրթական ծրագրերի իրականացումը պետք է ապահովվի յուրաքանչյուր ուսանողի մուտքով դեպի գրադարանային ֆոնդեր և տվյալների բազաներ, որոնք ըստ բովանդակության համապատասխանում են հիմնական կրթական ծրագրով նախատեսված դասընթացների բաղադրիչներին (դասախոսություններ, գործնական, սեմինար և լաբորատոր պարապմունքներ, կուրսային և դիպլոմային աշխատանքների խորհրդատվություն, պրակտիկաների ծրագրեր) նվիրված մեթոդական ձեռնարկների և ցուցումների առկայությամբ, ինչպես նաև տեսալսողական, բազմամիջավայրային նյութերով և ցուցադրական ձեռնարկներով:

Բուհի գրադարանը պետք է հագեցված լին մասնագիտության ուսումնական պլանով նախատեսված դասընթացների ուսումնանեթոդական համալիրներով, մասնագիտության նորմատիվ-իրավական ակտերով, տեղեկատու գրականությամբ և չափորոշիչներով:

6.4. Ուսումնական գործընթացի նյութատեխնիկական ապահովման պահանջները

Տեխնիկայի և տեխնոլոգիայի բակալավրի պատրաստման հիմնական կրթական ծրագիրն իրականացնող բուհը պետք է ունենա նյութատեխնիկական բազա, որը համապատասխանում է գործող սանիտարահիգիենիկ նորմերին և հակահրդեհային կանոններին, ապահովում է օրինակելի ուսումնական պլաններով նախատեսված լաբորատոր, սեմինար, գործնական պարապմունքների և միջդասընթացային պատրաստման բոլոր ձևերի և ուսանողների հետազոտական աշխատանքների կատարումը:

6.5. Պրակտիկաների կազմակերպման պահանջները.

Ուսուցման ընթացքում առանձին մասնագիտական դասընթացների և ընտրած մասնագիտացման գծով գործնական ունակությունների, ապագա աշխատավայրում հմտություններ և փորձառումներ ձեռք բերելու նպատակով բնագավառի կազմակերպարավական տարբեր ձևերի կազմակերպություններում, հիմնարկներում, ստուդիաներում, կենտրոններում և հաստատություններում կազմակերպվում են ուսանողների ուսումնական, արտադրական և նախադիպլոմային պրակտիկաներ: Պրակտիկայի անցկացման վայր կարող են լինել ժամանակակից տեխնոլոգիական սարքավորումներով և փորձարկող սարքերով հագեցած արդյունաբերական ձեռնարկությունները: Ուսանողի նախադիպլոմային պրակտիկան մասնագիտության ուսումնական պլանի պարտադիր բաղադրիչն է, որի կազմակերպման և իրականացման պատասխանատուն բուհն է: Նախադիպլոմային պրակտիկան

կազմակերպվում է այն հաշվով, որպեսզի շրջանավարտը կարողանա այդ ընթացքում ստացած փորձառությունը օգտագործել իր դիպլոմային աշխատանքը ձևավորելիս: Եթե շրջանավարտը ուսուցումը համատեղում է աշխատանքի հետ, բուհն իրավունք ունի թույլատրել աշխատավայրում պրակտիկայի անցկացում, եթե շրջանավարտի աշխատանքի բնույթը համապատասխանում է բուհում ուսումնառած մասնագիտությանը:

Պրակտիկան կարող է կազմակերպվել նաև որոշակի կազմակերպություններում՝ նախապես կազմված անհատական ծրագրով, եթե շրջանավարտը նույն կազմակերպությունում պաշտոն է զբաղեցնում:

Արտադրական պրակտիկայի տեղերի բացակայության դեպքում բուհը (ֆակուլտետը) այն կազմակերպում է սեփական նյութատեխնիկական բազայի վրա, եթե այն հագեցված է ժամանակակից սարքավորմամբ և ծրագրային միջոցներով:

7. 310715 ԳՅՈՒՂԱՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԵՎ ՊԱՐԵՆԱՅԻՆ ԱՐՏԱԴՐԱՆՔԻ ՓԱԹԵԹԱՎՈՐՄԱՆ ՏԵԽՆՈԼՈԳԻԱ ԵՎ ԴԻՋԱՅՆ ՄԱՍՆԱԳԻՏՈՒԹՅԱՄԲ ՇՐՋԱՆԱՎԱՐՏԻ ՊԱՏՐԱՍՏՄԱՆ ՄԱԿԱՐԴԱԿԻՆ ՆԵՐԿԱՅԱՑՎՈՂ ՊԱՅԱՆՋՆԵՐԸ

7.1. Շրջանավարտը պետք է կարողանա լուծել սույն պետական կրթական չափորոշիչի ք.1.2 կետում նշված որակավորմանը համապատասխանող խնդիրները:

Տեխնիկայի և տեխնոլոգիայի բակալավրը պետք է.

ա/ հունանիտար և սոցիալ-տնտեսագիտական գիտելիքների բնագավառում՝

- իմանա ԶԶ Սահմանադրության և իր բնագավառի օրենքները,
- ազատ տիրապետի մասնագիտական հայոց լեզվին (գրավոր և բանավոր) և հաղորդակցվի երկու օտար լեզուներով,

- ունենա պատկերացում առողջ կենսակերպի մասին, տիրապետի ֆիզիկական կատարելագործման ունակություններին և հմտություններին,

- իմանա հայ ժողովրդի պատմությունը և արդի քաղաքագիտական զարգացումները,

- ծանոթ լինի համաշխարհային մշակույթին, տիրապետի վարվելաձևի կուլտուրային, իմանա դրա էթիկական և իրավական նորմերը, որոնք կարգավորում են մարդու և հասարակության, մարդու և շրջակա միջավայրի հարաբերությունները,

- ծանոթ լինի ժամանակակից փիլիսոփայական ուղղություններին, գիտենա կեցության մասին գիտության հիմնադրույթները, նյութականի և վերացականի հասկացությունները, մատերիայի կազմակերպման ձևերը, հետևի սոցիալական գլոբալ զարգացումներին,

- գիտենա տնտեսագիտության տեսության հիմնադրույթները, մակրո և միկրոտնտեսության օրենքները, անցումային շրջանի տնտեսության առանձնահատկությունները:

բ/ բնագիտության և մաթեմատիկայի բնագավառում՝

- ծանոթ լինի ժամանակակից բնագիտության հիմնական սկզբունքներին և հայեցակարգերին, բնապահպանական գլոբալ և տարածքային հիմնախնդիրներին,

- տիրապետի մաթեմատիկայի հիմնական բաժիններին, հավանականությունների տեսության և մաթեմատիկական վիճակագրության մեթոդներին, մաթեմատիկական մոդելավորման եղանակներին,

- գիտենա ֆիզիկայի և քիմիայի հիմնական օրենքներն ու օրինաչափությունները, կարողանա օգտագործել փաթեթների, փաթեթավորված արտադրանքի, փաթեթավորման տեխնոլոգիաների ֆիզիկա-քիմիական հատկություններն ու հարաբերությունները ուսումնասիրելու, նախագծելու և կիրառելու համար,

- տիրապետի տեղեկատվության հավաքման, պահպանման և մշակման համակարգչային մեթոդներին, մաթեմատիկական մոդելավորման եղանակներին և կարողանա օգտագործել ժամանակակից տեղեկատվական տեխնոլոգիաներ,

զ/ մասնագիտական գործունեության բնագավառում ճարտարագետ բակալավրը պետք է կարողանա՝

- կիրառել տեխնոլոգիական սարքավորումների շահագործման պրոգրեսիվ մեթոդներ,
- կատարել պատրաստի արտադրանքի և կիսաֆաբրիկատների որակի ստուգում,
- մշակել անթափոն (կամ քիչ քանակությամբ թափոններով) էներգոխնայող, էկոլոգիապես մաքուր տեխնոլոգիաներ,
- հաշվարկել տեխնիկա-տնտեսական արդյունավետությունը տեխնիկական և կազմակերպչական որոշումներ ընդունելիս,
- օգտագործել արտադրության և աշխատանքային կոլեկտիվի աշխատանքի արդյունավետ կազմակերպման ժամանակակից մեթոդներ,
- կիրառել տնտեսա-մաթեմատիկական մեթոդներ և ԷՅՄ տնտեսական հաշվարկներ կատարելիս և կառավարման գործընթացում,
- վերլուծել գիտա-տեխնիկական առաջընթացի հիմնական ուղղությունները տեխնիկայի և տեխնոլոգիայի, աշխատանքի կազմակերպման, փաթեթավորման արտադրությունում նոր տեխնիկայի և տեխնոլոգիաների ներդրման բնագավառներում:

Տեխնիկայի և տեխնոլոգիայի բակալավրը պետք է տիրապետի՝

- ստանդարտ փորձարկումների անցկացման մեթոդներին օգտագործվող հումքի, կիսաֆաբրիկատների և պատրաստի արտադրանքի ֆիսիկա-մեխանիկական հատկությունների ցուցանիշների որոշման համար,
- սարքավորումների աշխատանքի օպտիմալ և ռացիոնալ տեխնոլոգիական ռեժիմների որոշման մեթոդներին,
- տեխնիկական վերահսկման, տեխնիկական փաստաթղթերի մշակման մեթոդներին,
- արտադրվող արտադրանքի դեֆեկտների և խտտանի առաջացման և նրանց նախազգուշացման միջոցառումների մեթոդներին,
- կիրառական ծրագրային միջոցներով ԱԷՄ աշխատանքի հիմնական մեթոդներին,
- ստանդարտներին համապատասխան արտադրանքի թողարկումն ապահովող գործող տեխնոլոգիական գործընթացների կառավարման մեթոդներին,
- արտադրության տեխնոլոգիական գործընթացների, նյութերի, փաթեթների և նրանց տպագրական ձևավորման տեսական և փորձնական հետազոտության մեթոդներին և միջոցներին,
- ժամանակակից դիզայն նախագծման մեթոդներին և միջոցներին, համակարգչային գրաֆիկական փաթեթներին, ավտոմատ նախագծման համակարգերին:
- շրջակա միջավայրի պահպանությաննպատակով օգտագործված փաթեթավածքների և տարաների օգտահանման մեթոդներին:

Տեխնիկայի և տեխնոլոգիայի բակալավրը պետք է գիտենա՝

- հումքի որակի, տեխնոլոգիական գործընթացների և վերջնական արտադրանքին ներկայացվող պահանջների վերլուծության համակարգային մոտեցման հիման վրա հիմնական տեխնոլոգիական գործընթացների իրականացման մեթոդները,
- տեխնոլոգիական սարքավորումների շահագործման պրոգրեսիվ մեթոդները, ինչպես նաև տեխնոլոգիական գործընթացների ավտոմատացման համակարգերը,
- տեխնոլոգիաների հետազոտման տեսական և փորձնական մեթոդները,
- փաթեթավածքների, տեխնոլոգիական սարքավորումների, նրանց մասերի և հանգույցների հաշվարկման, նախագծման և կոնստրուկտավորման մեթոդները,
- փաթեթավորման նյութերի, տեխնոլոգիաների և սարքավորումների գիտա-տեխնիկական զարգացման հիմնական ուղղությունները,
- փաթեթավածքների դիզայն ձևավորման, արտադրանքի գովազդման ժամանակակից մեթոդները և միջոցները:

Տեխնիկայի և տեխնոլոգիայի բակալավրի հատուկ պատրաստվածությանը վերաբերող պահանջները սահմանում է տվյալ մասնագիտացումն առաջադրող բուհը՝ ՀՀ ԿԳՆ մասնագիտությունների պետական կրթական չափորոշիչները մշակող գիտամեթոդական հանձնաժողովի հետ համաձայնեցրած, որոնք՝ ՀՀ ԿԳՆ-ում մասնագիտացումը հաստատելուց հետո միասնական են դառնում այլ բուհերի համար, բխում են մասնագիտացման կրթաբլոկի բովանդակությունից և տվյալ մասնագիտացմամբ մասնագետներ պատվիրած կազմակերպության գործառնություններից:

Նշված փորձառնությունները ներառում են՝

- հետազոտական աշխատանք վարելու, վերացական տրամաբանական մտածողության, ինդուկցիայի և դեդուկցիայի մեթոդները կիրառելու և քննադատական վերլուծության ունակություններ,

- անձանոթ պայմաններում առաջացած ոչ կոնստրուկտիվ հիմնահարցերի բացահայտման, հաղթահարման, և վերջնական լուծման, սեղմ ժամանակացույցով աշխատանքներ կազմակերպելու ընդունակություն,

- մասնագիտական գործունեության բնագավառում նորանվտայությունների նկատմամբ ընկալունակության ցուցաբերում:

Ճարտարագետ բակալավրի՝ մարդկանց հետ աշխատելու փորձառությունը ենթադրում է նրա ունակությունները՝

- այլ անձանց հետ փոխգործակցելու, կոլեկտիվում նրանց հետ հաղորդակցվելու,
- խնդիրներ ձևավորելու և դրանք ենթականերից պատվիրակելու,
- մարդկանց ստեղծագործական աճի ձգտումը խրախուսելու և զարգացումն ապահովելու,

- ծագած տարածայնությունները և բախումները լուծելու,

- տարբեր զարգացման և մտավոր մակարդակի տեր մարդկանց հետ համագործակցելու,

- մասնագիտական հարցերի շրջանակներում ընդունելի որոշումների հասնելու նպատակով բանակցություններ վարելու,

- տարաբնույթ և տարասեռ մշակութային միջավայրերում աշխատելու և այլն:

Ճարտարագետ բակալավրի՝ տեղեկատվության հետ աշխատելու փորձառությունը պահանջում է պարտադիր հմտություններ՝

- պաշտոնական և ոչ պաշտոնական իրավիճակներում սեփական կարծիքը գրավոր և բանավոր ձևերով շարադրելու, քննարկելու և գործուն կարգով պաշտպանելու,

- լեզվային և մշակութային տարբերությունների հաշվառմամբ գրավոր տեղեկատվությունը լսելու և վերլուծորեն ընկալելու,

- բանավոր, տպագրված և էլեկտրոնային աղբյուրներից ստացված տեղեկատվության որոնելու, ստանալու, համակարգելու, գրավոր ձևակերպելու և օգտագործելու:

Տեղեկատվական տեխնոլոգիաների օգտագործման գծով ճարտարագետ բակալավրը պետք է ծանոթ լինի տվյալների մշակման երկուսից ոչ պակաս համակարգերի, համակարգչային և բազմաօգտագործման տեղային ցանցային համակարգերին, ինչպես նաև կարողանա կատարել տեղեկատվության որոնում տվյալների ցանցային բազաներում (www), օգտվել էլեկտրոնային փոստից, տվյալների բազաների փաթեթից:

Տեխնիկայի և տեխնոլոգիայի բակալավրը պետք է հասկանա իր մասնագիտության էությունը և սոցիալական նշանակությունը, իր որակավորման շարունակական բարձրացման անհրաժեշտությունը հետբուհական և լրացուցիչ կրթություն ստանալու կամ էլ նոր գիտելիքների ինքնուրույն տիրապետման միջոցով:

7.2. Տեխնիկայի և տեխնոլոգիայի բակալավրի եզրափակիչ պետական որակավորման պահանջները

7.2.1. 310715 Գյուղատնտեսական և պարենային արտադրանքի փաթեթավորման տեխնոլոգիա և դիզայն մասնագիտությամբ տեխնիկայի և տեխնոլոգիայի բակալավրի եզրափակիչ պետական որակավորման ներառում է՝ ավարտական որակավորման (դիպլոմային) նախագծի պաշտպանությունը և պետական քննության հանձնումը, որոնք թույլ են տալիս բացահայտելու շրջանավարտի տեսական և գործնական պատրաստությունը սույն պետական կրթական չափորոշիչներով սահմանված մասնագիտական խնդիրների լուծման բնագավառում:

7.2.2. 310715 Գյուղատնտեսական և պարենային արտադրանքի փաթեթավորման տեխնոլոգիա և դիզայն մասնագիտությամբ տեխնիկայի և տեխնոլոգիայի բակալավրի ավարտական որակավորման (դիպլոմային) նախագիծն ավարտում մի մշակում է, որը կատարված է մասնագիտության ուսումնական պլանին համապատասխան և նպատակ ունի ամրապնդել և ընդլայնել շրջանավարտի տեսական և գործնական գիտելիքները ընտրված մասնագիտության շրջանակներում և այդ գիտելիքների կիրառումը կոնկրետ արտադրական, դիզայն-նախագծման, տեխնոլոգիական, տնտեսական և գիտական խնդիրների լուծման համար:

Բովանդակային առումով ավարտական որակավորման (դիպլոմային) նախագիծը պետք է՝

- ներկայացվի որպես գյուղատնտեսական և պարենային արտադրանքի փաթեթավորման տեխնոլոգիայի և դիզայնի հիմնահարցերից մեկին վերաբերող տեսական, վերլուծական, սոցիալ-տնտեսագիտական կամ փորձարարական հետազոտություն, որում շրջանավարտը բացահայտում է իր տեսական գիտելիքները և գործնական ունակությունները, որոնք թույլ են տալիս ինքնուրույն լուծելու մասնագիտական բնույթի խնդիրներ,

- ցույց տա շրջանավարտի կողմից գիտական և համակարգային վերլուծության մեթոդների յուրացման աստիճանը, ունակությունը կատարելու տեսական ընդհանրացումներ և գործնական եզրակացություններ, հիմնավորված առաջարկություններ և երաշխավորություններ բնագավառի հիմնահարցերի լուծման կատարելագործման վերաբերյալ,

- կրի ստեղծագործական բնույթ՝ հավաստի վիճակագրական տվյալների օգտագործմամբ,

- բացահայտի շրջանավարտի պատրաստության աստիճանը ինքնուրույն աշխատելու տեխնոլոգիական, դիզայնային գործունեության և գիտատեխնիկական ոլորտներում:

- արտացոլի շրջանավարտի նախագծային, ձևավորման աշխատանքների կատարման համապատասխան որակի կատարման ունակությունը, ճաշակի զգացողությունը,

- համապատասխան նյութի տրամաբանված և հստակ շարադրման պահանջներին և հենվի հավաստի փաստերի վրա,

- արտացոլի շրջանավարտի ունակությունը օգտագործելու համակարգչային նախագծման և ձևավորման, տեղեկատվության որոնման, ընտրության, համակարգման և մշակման արդի մեթոդները, աշխատել բնագավառի նորմատիվ-իրավական ակտերի հետ,

- ձևավորված լինի հրատարակչական արդի նորմատիվներին և պահանջներին համապատասխան, ունենա հաշվարկաբացատրական ակնարկին բնորոշ կառուցվածք և 30-50 էջ համակարգչային շարվածքի կամ 70-100 էջ ձեռագրի ծավալ:

Ավարտական որակավորման (դիպլոմային) նախագծերի թեմատիկան սահմանում է մասնագիտացնող ամբիոնը: Թեմատիկայում պարտադիր կարգով պետք է ներառվեն՝ փաթեթավորման տեխնոլոգիաների, սարքավորումների, փաթեթվածքների նախագծման և ձևավորման, փաթեթավորման նյութերի ճիշտ կիրառման հիմնախնդիրների առաջնահերթ և հրատապ հարցերը, հաշվի առնելով բուլիի (ֆակուլտետի) ընտրած մասնագիտացումները և ընտրովի դասընթացների բովանդակությունը ըստ կրթաբլոկների:

Ավարտական որակավորման (դիպլոմային) նախագիծը կարող է լինել՝

1. Գյուղատնտեսական կամ պարենային արտադրանքի փաթեթավորման տեխնոլոգիայի կամ փաթեթի դիզայն-նախագծում, որը պետք է ունենա հետևյալ կառուցվածքը՝ ներածություն, թեմայի հիմնավորում, նպատակի և նրան հասնելու համար խնդիրների ձևակերպում, նախատիպերի վերլուծություն, տարայի կամ փաթեթի ձևի, կառուցվածքի, նյութի ընտրություն և հաշվարկ, դիզայն-նախագծում/ձևավորում, նախագծված տարայի կամ փաթեթի արտադրության համար սարքավորումների ընտրություն և հաշվարկ, աշխատանքի պաշտպանություն և անվտանգության տեխնիկա, արտադրանքի ինքնարժեքի և նախագծվող արտադրանքի տեխնիկատնտեսական ցուցանիշները, եզրակացություններ և առաջարկություններ, օգտագործված գրականություն:

2. Գյուղատնտեսական կամ պարենային արտադրանքի փաթեթավորման սարքավորումների ընտրություն և հաշվարկ, նրանց հանգույցների տեխնիկական հաշվարկը, որը պետք է ունենա հետևյալ կառուցվածքը՝ ներածություն, գրականության ակնարկ, փաթեթավորվող արտադրանքի բնութագրերն ու հատկությունները, ընտրված փաթեթավորման նյութի և տարայի տեսակի հիմնավորումը, ընտրված սարքավորումների համար արտադրանքի փաթեթավորման տեխնոլոգիան, նախագծվող հանգույցների տեխնիկական հաշվարկը, օգտագործվող փաթեթավորման նյութերի հաշվարկը, տարայի և պիտակի դիզայն մշակումը, փաթեթավորող մեքենաների աշխատանքի անվտանգության տեխնիկան, աշխատանքի պաշտպանություն, տնտեսագիտան հաշվարկ և նախագծվող արտադրանքի տեխնիկատնտեսական ցուցանիշները, եզրակացություններ և առաջարկություններ, օգտագործված գրականություն:

3. Գյուղատնտեսական կամ պարենային արտադրանքի նյութի տեխնոլոգիական ընտրություն, որը պետք է ունենա հետևյալ կառուցվածքը՝ ներածություն, գրականության ակնարկ, փաթեթավորման նյութի ընտրությունը ըստ փաթեթավորվող արտադրանքի (պարենի) հատկությունների, գազափոխանցելիության հաշվարկ և պահպանման ժամկետի որոշում, փաթեթավորման նյութի ծախսի հաշվարկը ըստ մակերեսի և քաշի՝ ներառյալ զուգակապերը, ծավալ-մակերես հարաբերության հաշվարկ, զոդման կամ սոսնձման օպտիմալ եղանակի ընտրություն, փաթեթավորման սարքավորման (մեքենայի) ընտրությունը ըստ ընտրված փաթեթավորման նյութի մեխանիկական ամրության:

Գծագրական մասը պետք է պարունակի առնվազն 4 գծագրեր, որոնց մեջ պետք է լինեն փաթեթի կամ տարայի բանվորական գծագրերը (ներառյալ փաթեթի փռվածքը), արտադրանքի պիտակի, խորհրդանիշի դիզայն-գծագրերը, փաթեթի տեխնոլոգիական սխեման, փաթեթավորող մեքենայի ընդհանուր տեսքը, մեխանիկական հանգույցների տեխնիկական գծագիրը:

7.2.3. Պետական քննությանը ներկայացվող պահանջները.

Եզրափակիչ որակավորման (պետական) քննության բովանդակությունը, անցկացման ձևը և ուսանողների գիտելիքների գնահատման չափանիշները սահմանում է բուհը (ֆակուլտետը) և հաստատում բուհի գիտական խորհուրդը: Նրանում պարտադիր կարգով ներառվում են հարցեր մասնագիտության հետևյալ հիմնական ուսումնական դասընթացներից՝ փաթեթավորման արտադրության տեխնոլոգիա և սարքավորումներ, փաթեթավորման նյութեր, փաթեթվածքների օգտահանում, փաթեթվածքների և տարայի դիզայն նախագծում, գովազդային միջոցներ և տպագրական գործ:

ԿԱԶՄՈՂՆԵՐ՝

ՀՀ կրթության և գիտության նախարարությանը առընթեր՝ 310715 «Գյուղատնտեսական և պարենային արտադրանքի փաթեթավորման տեխնոլոգիա և դիզայն»

մասնագիտությունների պետական կրթական չափորոշիչները մշակող գիտամեթոդական հանձնաժողովի աշխատանքային խումբը՝

- Պարենամթերքի տեխնոլոգիաների ֆակուլտետի դեկան, տ.գ.դ., պրոֆ. Ա.ԱՂԱԲԱԲՅԱՆ
- Անասնաբուժական մթերքների վերամշակման տեխնոլոգիայի ամբիոնի վարիչ, տ.գ.դ.,պրոֆ. Ռ.ԲԵԳԼԱՐՅԱՆ
- Բուսաբուժական մթերքների վերամշակման տեխնոլոգիայի ամբիոնի վարիչ, տ.գ.դ.,պրոֆ. Վ.ՅԱՎՐՈՒՅԱՆ
- ՍԱ սարքավորումների, փաթեթավորման, կաշվի ու մորթու տեխնոլոգիայի ամբիոնի վարիչ, տ.գ.դ.,պրոֆ. Ս.ՄԱՐԳԱՐՅԱՆ
- Բուսաբուժական մթերքների վերամշակման տեխնոլոգիայի ամբիոնի դոցենտ Ա.ՆԱԶԱՐՅԱՆ
- Բուսաբուժական մթերքների վերամշակման տեխնոլոգիայի ամբիոնի ավագ դասախոս Ժ.ԱՂԱԶԱՆՅԱՆ
- ՍԱ սարքավորումների, փաթեթավորման, կաշվի ու մորթու տեխնոլոգիայի ամբիոնի դոցենտ Է.ՄԱՅԻԼՈՎԱ

310715 «Գյուղատնտեսական և պարենային արտադրանքի փաթեթավորման տեխնոլոգիա և դիզայն» մասնագիտության պետական կրթական չափորոշիչը քննարկվել և հաստատվել է

_____ պետական կրթական չափորոշիչները մշակող գիտամեթոդական հանձնաժողովի 200.. թ. _____ - ի նիստում /արձանագրություն թ. _____ /:

Հանձնաժողովի նախագահ՝

ՀՊԱՀ ռեկտոր, պրոֆ.

պաշտոնը, գիտ.աստիճանը, կոչումը

« ____ » _____ 200.. թ.

Համաձայնեցված է.

ՀՀ ԿԳՆ բարձրագույն և հետբուհական

մասնագիտական կրթության վարչության պետ՝

_____ պաշտոնը, գիտ.աստիճանը, կոչումը

« ____ » _____ 200.. թ.

Ա.ԹԱՐՎԵՐԴՅԱՆ

անուն, ազգանուն

Ռ.Գասպարյան

անուն, ազգանուն